

Valmistuvan puheterapeutin osaamistavoitteet -dokumentin käyttöönotto suomalaisissa logopedian tutkinto-ohjelmissa

- Kati Renvall, Psykologian ja logopedian laitos, Turun yliopisto

Kirjoittajan yhteystiedot:

Kati Renvall, kati.renvall@utu.fi

Logopedian tutkinto-ohjelmien suomalainen yhteistyöverkosto (LogoNet) julkaisi vuoden 2022 alussa Valmistuvan puheterapeutin osaamistavoitteet -dokumentin. Se kuvaa työelämävalmiuksia, joita suomalaisista logopedian tutkinto-ohjelmista filosofian maisteriksi valmistuvien opiskelijoiden oletetaan hallitsevan. Tässä tutkimuksessa selvitetään suomalaisissa logopedian tutkinto-ohjelmissa työskentelevien henkilöiden tietoja ja näkemyksiä Valmistuvan puheterapeutin osaamistavoite -dokumentista haastattelu- ja kyselytutkimuksella. Haastattelun perusteella kaikki yliopistot ovat toteuttaneet joitain toimia sitoakseen kansallisen dokumentin tavoitteet osaksi joko voimassa olevia tai tulevia opetussuunnitelmia. Toimet kuitenkin vaihtelevat esimerkiksi prosessin dokumentoinnissa ja saavutettavuudessa. Verkkokysely, johon vastasi 41 henkilöä, osoittaa, että suuri osa vastaajista pitää dokumenttia onnistuneena ja kokee sen auttavan konkretisoimaan yksittäisten opintojaksojen ja koko tutkinnon tavoitteita. Dokumentin kuvattiin myös parantavan opiskelijoiden kansallista tasa-arvoa sekä edistävän tietoisuutta puheterapeutin työstä. Kuitenkaan kaikki logopedian yksiköissä opettavat henkilöt eivät tunne dokumenttia, käytä sitä tai ole tietoisia yksikkönsä linjauksista dokumentin käytön suhteen. Osa vastaajista toivoisi myös enemmän keskustelua dokumentin käyttötavoista. Vastaajat toivat esille myös joitain yksittäisiä kehittämiskohteita, joihin tarttumalla dokumentin käyttöä olisi mahdollista kehittää eteenpäin.

Avainsanat: kompetenssit, logopedia, opetussuunnitelma, osaamistavoitteet, puheterapeutti, työelämävalmiudet

1 JOHDANTO

Puheterapialla tarkoitetaan puheen, kielen, äänen, kommunikaation ja nielemisen kuntoutusta sekä siihen liittyvää arviointia ja lisäksi asiakkaan sekä hänen lähipiirinsä neuvontaa ja ohjausta (ks. esim. Makkonen & Renvall, 2024; Puheterapiapalvelut, 2024). Puheterapia on niin sanottua lääkinällistä kuntoutusta, ja puheterapeutit työskentelevät sekä julkisen terveydenhuollon piirissä että yksityisinä ammatinharjoittajina (Puheterapiapalvelut, 2024). Puheterapeuttien työ kattaa yhteistyön paitsi asiakkaan ja hänen lähipiirinsä kanssa myös monien eri alan ammattilaisten kanssa, kuten päiväkotien ja koulujen sekä terveydenhuollon ammattihenkilöiden kanssa. Puheterapeutina toimiminen Suomessa edellyttää filosofian maisterin tutkintoa jostain suomalaisesta logopedian tutkinto-ohjelmasta tai ulkomailla suoritettua vastaavaa tutkintoa ja tutkinnon rinnastamista. Maisterin tutkinnon suorittamisen jälkeen henkilö voi anoa Terveysalan lupa- ja valvontavirastolta (Valvira) oikeutta toimia puheterapeutina. Vain laillistettu puheterapeutti voi Suomessa toimia puheterapeutina ja antaa puheterapiapalveluja.

Logopedian tutkinto-ohjelmia on Suomessa kuusi: Helsingin yliopistossa, Itä-Suomen yliopistossa, Tampereen yliopistossa, Turun yliopistossa, Oulun yliopistossa ja Åbo Akademiassa. Kussakin yliopistossa on perinteisesti ollut käytössään oma opetussuunnitelmansa, ja vaikka tutkinto-ohjelmissa on paljon samankaltaisuutta, niissä on myös eroja. Puheterapeuttien koulutuksesta ovatkin Suomessa puuttuneet kansalliset, viralliset osaamistavoitteet, kunnes vuonna 2022 julkaistiin ”Valmistuvan puheterapeutin osaamistavoitteet (2021)” -dokumentti. Sen tarkoituksena oli yhtenäistää suomalaisten logopedian tutkinto-ohjelmien osaamistavoitteita. Tutkittua tietoa dokumentin käyttöön otosta ja käyttökelpoisuudesta ei kuitenkaan ole ennen tätä tutkimusta tehty. Aiheeseen johdattamiseksi alla tarkastellaan ensin puheterapeuttien koulutusta, nimikettä ja logopedian tieteenalaa. Sen jälkeen käsitellään, mitä tiedetään puheterapeutin ja lähialojen ammattien – erityisesti psykologiyön – edellyttämistä työelämävalmiuksista eli kompetensseista.

Kansainvälisesti tarkasteltuna suomalainen puheterapeuttien koulutus on pitkälti samansäveltöistä kuin muuallakin, mutta myös eroja on havaittavissa. Rakenteellisesti merkittävimmät

erot liittyvät siihen, onko koulutus järjestetty korkeakoulussa vai jollain alemmalla koulutusasteella ja minkä asteen tutkinto riittää ammatissa toimimiseen. Kun Suomessa puheterapeutina toimiminen edellyttää maisterin tutkintoa (300 opintopistettä) yliopistosta logopedia pääaineena, monissa maissa puheterapeutina voi toimia myös kandidaatin tutkinnolla (esim. USA:ssa ja Australiassa), vaikka myös maisteritasoista koulutusta olisi tarjolla. Joissain maissa, kuten Saksassa, on myös kahdentasoista koulutusta niin, että suuri osa klinistä työtä tekevästä puheterapeuteista on saanut tutkintonsa ammatillisessa koulutuksessa, vaikka myös yliopistotasosta koulutusta on tarjolla. Lisäksi joissain ulkomaisissa tutkinto-ohjelmissa, kuten Pohjois-Amerikassa ja Oseanian alueella, on kaksi suuntautumisasihtoehtoa, jossa alkuvaiheen opintojen jälkeen opiskelijat valitsevat, erikoistuvatko puheterapeuteiksi vai kuuloasioihin perehtyneiksi audiologeiksi (ks. esim. Owens & Farinella, 2024). Suomessa puolestaan audiologi on aina kuulemiseen perehtynyt erikoislääkäri.

Suomenkieliset nimikkeet ”logopedia” (tieteenala) ja ”logopedi” (henkilö) ja näiden erikieliset versiot (esim. ruotsin kielellä ”logopedi/logoped” ja saksan kielellä ”Logopädie/Logopäde, Logopädin”) ovat vain rajatuilla kielialueilla käytössä. Englanninkielinen vastine ”logopedics” tieteenalan tai tutkinnon nimenä ei ole laajalti käytössä. Toisaalta ainakin Ruotsissa klinistä työtä tekevää puheterapeuttia kutsutaan ”logoped”-nimikkeellä. Työssä toimiminen vaatii samantyyppisen laillistuksen kuin Suomessa. Tieteenalaa ja tutkinnon pääainetta kutsutaan Ruotsissa nimikkeellä ”logopedi”. Myös Suomessa henkilöön viittaava logopedi-nimike on tullut vähitellen yleisemmäksi tarkoittamaan logopedian alan asiantuntijaa ja tutkijaa. Tällainen henkilö on yleensä samalla myös puheterapeutin laillistuksen saanut ammattihenkilö, sillä suurin osa logopediaa pääaineena opiskelleista henkilöistä suorittaa filosofian maisterin tutkinnon ja hakee sen jälkeen puheterapeutina toimimisen laillistuksen.

Puheterapeutin ammattinimikkeestä on käytössä lukuisia eri versioita maailmanlaajuisesti. Englanninkielisissä nimikkeissä puhe-käsite yhdistetään ”kieli”-, ”terapia”- ja ”patologia”-käsitteisiin eri tavoin, kuten nimikkeistä ”speech therapist”, ”speech-language therapist” ja ”speech-

language pathologist” ilmenee. Nimikkeestä onkin käyty vilkasta keskustelua useiden eri vuosikymmenten aikana eri maissa ja kielialueilla (ks. esim. Crystal & Varley, 2004). Kuten Crystal ja Varley (2004) tuovat esille, puheeseen viittaava käsite ”speech therapist” eli puheterapeutti voi antaa kapean käsityksen puheterapeutin työnkuvasta. Haasteena on ollut pystyä kuvaamaan millään yksittäisellä nimikkeellä sitä moninaisuutta, joka kuuluu puheterapeutin työnkuvaan. Työnkuva ei rajoitu vain kuullun puheen arviointiin ja kuntoutukseen, vaan puheterapeutti tarkastelee usein myös esimerkiksi kielellis-kognitiivisia toimintoja (puheen ymmärtäminen, puheilmaisuus, lukeminen ja kirjoittaminen) ja aina sitä kokonaisuutta, joka vaikuttaa kommunikatiiviseen toimintakykyyn. Lisäksi puheterapeutti-nimike ei suoraan kuvaa asiantuntemusta esimerkiksi nielemisen ja sen häiriöiden osalta tai kuvaa sitä, mitä puheterapeutin työhön käytännössä kuuluu. Puheterapeutin työnkuvan osalta on huomioitavaa, että harvan puheterapia-asiakkaan tilanne edistyy puheterapiassa vain mekaanisia, rajattuja terapiamenetelmiä käyttäen, jotka kohdistuvat esimerkiksi puheen tai kielen toimintojen parantamiseen. Kommunikatiivisen toimintakyvyn edistäminen tapahtuu eri ihmisten kanssa eri tavoin, ja se vaatii usein aikaa ja erilaisten näyttöön perustuvien toimintatapojen punnitsemista ja kokeilua. Puheterapian käytännön toteutumisesta ja erityisesti aikuisten puheterapiasta on kuitenkin vähän esimerkiksi suomalaista kirjallisuutta (ks. kuitenkin Makkonen & Renvall, 2024).

Myös logopedian alan tutkinnon pääaineen ja tieteen nimessä on kansainvälisesti ja jopa saman maan eri oppilaitosten välillä vaihtelua. Tavanomaisimmat nimikkeet lienevät ”human communication sciences” and ”communication disorders” ja niiden eri yhdistelmät. Suomessa logopedia tunnustetaan yliopistoissa omaksi oppialakseen ja samalla myös tieteenalaksi, vaikka Suomen Akatemian tutkimusalaluokitukselta (ks. Tutkimusalaluokitus, ei pvm) logopediaa ei vielä löydy. Logopediaa ja sen englanninkielisiä vastineita voidaan kuitenkin pitää tieteenalana, jossa tutkitaan puhetta, kieltä, ääntä, kommunikaatiota ja nielemistä sekä niiden häiriöitä, arviointia ja kuntoutusta (ks. esim. Owens & Farinella, 2024).

Vaikka puheterapeuttiin viittaavissa ulkomaisissa ammattinimikkeissä ja tieteenalan nimessä sekä käytännöissä onkin vaihtelua, puheterapeu-

tin ammattiin tähtäävässä koulutuksessa ja työssä on maailmanlaajuisesti paljon samaa. Tutkintoa ohjaavat työelämävalmiuksien eli kompetenssien (engl. competencies) tunnistaminen ja niiden tavoittelu koulutuksessa määriteltyjen osaamistavoitteiden kautta. Kompetensseja voidaan pitää myös kelpoisuus- tai pätevyysvaatimuksina, joissa henkilöä (opiskelijoita ja opettajia) ja myös tutkinto-ohjelmia voidaan arvioida (ks. esim. ASHA Certification, ei pvm; RCSLT competencies project: Support practitioner framework, 2002). Kansainvälisessä kirjallisuudessa viitataan myös ammatillisiin standardeihin (esim. Standards of proficiency: Speech and language therapists, 2013). Dokumentteja logopedian asiantuntijalta vaadittavista pätevyys- ja kelpoisuusvaatimuksista, on ollut käytössä kansainvälisesti jo pitkään eri maissa, esimerkiksi Australiassa (Competency-based Occupational Standards for Speech Pathologists, Entry Level, 2011), USA:ssa (ASHA Certification, ei pvm) ja Kanadassa (National Speech-Language Pathology Competency Profile, 2018). Monet tällaiset dokumentit eivät kuitenkaan ole helposti löydettävissä ja saatavilla julkisesti, eikä erilaisten tutkinto-ohjelmien, osaamistavoitteiden tai opetussuunnitelmien vertailusta löydy yksityiskohtaista tutkimustietoa (ks. kuitenkin Ferguson, 2006; Strömbergsson ym., 2020). Täysin selvää ei siis ole, mihin eri maiden ja oppilaitosten opetussuunnitelmien osaamistavoitteet perustuvat ja minkälainen tutkimuksellinen pohja niissä on.

Kompetenssipohjaisen eli niin sanotun osaamisperusteisen oppimisen (engl. competence-based learning) edistäminen on nykyään yleistä korkeakouluissa eri tieteenaloilla. Myös useat suomalaiset korkeakoulut esittelevät internet-sivuillaan opetuksensa perustuvan kompetenssiin (ks. esim. Planning and implementation of teaching, 19.9.2023; Teacher’s Handbook: Competence-based approach and intended learning outcomes, 13.3.2025). Osaamisperusteisuudella tarkoitetaan oppimisen ja opetuksen suunnittelua sekä toteuttamista siten, että keskiössä on opiskelijan saavuttama osaaminen. Lähestymistavassa korostuu se, mitä opiskelijan pitäisi osata valmistuttuaan, miten osaaminen voidaan osoittaa ja miten osaamista voidaan arvioida. Käyttökelpoisten osaamisperusteisten osaamistavoitteiden laatiminen korkeakouluopetukseen ei ole kuitenkaan yksinkertaista (esim. Murtonen ym., 2017).

Lisäksi selkeätkään osaamistavoitteet eivät yksistään takaa oppimista ja opetussuunnitelmien linjakkuutta (Biggs & Tang, 2011). Logopedian alalla esiin on muun muassa nostettu huoli siitä, että opiskelijoiden osaamistavoitteiden hallintaa arvioidaan usein niin sanotun summatiivisen arvioinnin (esim. tentti tai kurssityö opintojaksojen lopussa) kautta, vaikka formatiivisen arvioinnin muodot (esim. portfoliot) saattaisivat edistää valmiuksia paremmin (Ferguson, 2006). Lisäksi ei ole selvää, miten logopedian opetuksessa parhaiten ajoitetaan ja yhdistetään teoreettista tietoa eri tieteenaloilta (esim. lääketiede, kielitieteet ja psykologia), tai miten ja missä vaiheessa logopedinen tieto parhaiten yhdistetään kliiniseen käytäntöön (Strömbergsson ym., 2020). Lisäksi suurin osa pedagogisista tutkimuksista logopediassa ja myös lähitieteenoilla keskittyy joidenkin tiettyjen opintojaksojen, yksittäisten menetelmien tai viitekehysten selvittämiseen, kuten näyttöön perustuvien toimintatapojen opettamiseen (Togher ym., 2011), simulaatio-opetuksen toteutukseen (Coleman ym., 2025) tai puheterapeutin ohjaus- ja haastattelutaitojen kehittämiseen (Hoepner ym., 2025). Puheterapeutin ammattiin tähtäävän koulutuksen opetussuunnitelman kokonaisuudesta ei ole saatavilla tieteellistä tutkimusta, vaan toiminta perustuu pitkälti perinteeseen ja hyväksi havaittuihin käytäntöihin.

Suomalaista tieteellistä tutkimusta logopedia-alan kompetenssipohjaisista (eli osaamisperusteisista) opetussuunnitelmista tai opetuksesta ei ole tietääkseni tehty. Huomioitavaa on, että myös logopedian lähitieteenoilla, esimerkiksi lääketieteessä ja psykologiassa, tutkitut kompetenssipohjaiset osaamistavoitteet ovat Suomessa verrattain tuore aihe, sillä kansalliset Valmistuvan lääkärin osaamistavoitteet -dokumentti on valmistunut vuonna 2020 ja Valmistuvan psykologin osaaminen -dokumentti vuonna 2023. Kansainvälistä kirjallisuutta esimerkiksi psykologien kompetensseista oli kuitenkin jo ennen 2000-lukua, vaikka järjestelmälliset toimenpiteet psykologityön kompetenssien tunnistamiseksi ja käyttöönottamiseksi esimerkiksi Pohjois-Amerikassa alkoivat kirjallisuuden perusteella pitkälti vasta 2010-luvulla (ks. esim. Rodolpha ym., 2014; Schaffer ym., 2013). Tutkimuksen perusteella tiedetään esimerkiksi, että kliinistä psykologityötä tekevien henkilöiden käsitykset siitä, missä vaiheessa eri kliiniset kompetenssit pitäisi hallita,

poikkeavat osin asiantuntijoiden näkemyksistä (Hunsley ym., 2016). Tästä huolimatta opetussuunnitelmat nojaavat pikemmin asiantuntija-arvioihin kuin tutkittuun tietoon.

Suomessa psykologityön kompetensseista on julkaistu muutama tutkimus (esim. Kuittinen ym., 2020). Kuittisen ja kollegoiden tutkimuksessa selvitettiin psykologien itsensä arvioimaa kompetenssiosaamista. Tutkimuksessa ilmeni muun muassa, että kompetenssit kehittyvät erityisesti kahden ensimmäisen vuoden aikana. Toisaalta saatiin viitteitä siitä, että yleiset, niin sanotut geneeriset taidot, voivat kehittyä vasta myöhemmin työelämässä. Kuittisen ja kollegoiden mielestä asia olisi hyvä tuoda esille myös opiskelijoille. Kaikkia kompetensseja ei voikaan olettaa hallittavan heti alusta pitäen, vaikka ne olisivat työn kannalta olennaisia. Lisäksi Kuittinen ja kollegat nostivat esille myös sen, että useat psykologityön keskeiset kompetenssit ovat yhteydessä toisiinsa. He herättivät tältä pohjalta kysymyksen, voiko erikseen ilmaistuja kompetenssialueita ylipäättään kehittää irrallaan. Työelämävalmiuksia ei ole helppo puristaa vain rajattuihin kykyihin esimerkiksi terveydenhuollon palveluammateissa (esim. Curry & Docherty, 2017). Yleisten taitojen kehittyminen vie aikaa ja on usein vaikeaa pilkkoa selkeiksi osataidoiksi.

Schaffer ja kollegat (2013) toivat omassa tutkimuksessaan esille, että kompetenssien tunnistaminen ei sellaisenaan välttämättä riitä, vaan olennaista on luoda selkeä järjestelmä, jossa eri viralliset tahot (esim. eri oppilaitokset, laillistuksen antavat viranomaiset ja tutkinto-ohjelmat) nojaavat samojen kompetenssien tunnistamiseen. Lisäksi von Treuer ja Reynolds (2017) esittävät, että puutteellinen kompetenssien ymmärtäminen johtaa helposti osaamistavoitteiden täytymisen puutteelliseen arviointiin ja siihen ettei tunnistetuistakaan kompetensseista ole välttämättä hyötyä yksittäiselle opiskelijalle tai tutkinto-ohjelmalle.

Kompetenssipohjaisen ajattelun soveltaminen oppilaitoksissa kohtaa erilaisia käyttöönoton ja implementoinnin haasteita (ks. Curry & McDoherty, 2017). Aiemman kirjallisuuden perusteella tiedetään, että minkä tahansa uuden toimintatavan oppiminen missä tahansa organisaatiossa tai yhteiskunnassa yleisesti, esimerkiksi terveydenhuollossa, vie aikaa ja vaatii kokemusta ja ohjausta (esim. Prihodova ym., 2019). Käyttäjät

eivät välttämättä ala toteuttaa uusien ohjeistuksien mukaisia toimia, elleivät he näe ohjeistuksia hyödyllisiksi ja saa niihin perehdytystä, tai jos he eivät ole edes tietoisia uusista ohjeistuksista. On oletettavaa, että myös uusien opetussuunnitelmien ja osaamistavoitteiden käyttöönotto kohtaa näitä haasteita.

Kuten edellä totesin, tiedossani ei ole julkaisua suomalaista tutkimusta, jossa olisi aiemmin tarkasteltu puheterapeutin työn kannalta olennaisia kompetensseja tai kokemuksia kompetenssipohjaisen ajattelun hyödyntämisestä logopedian opetuksessa. Osin tämä johtunee siitä, että suomalaiset logopedian alan asiantuntijat keskittyvät logopedisiin tutkimuskohteisiin, ja alan tutkijoita ja etenkin pedagogisesti pätevöityneitä logopedian alan asiantuntijoita on Suomessa edelleen suhteellisen vähän. Tämän tutkimuksen kohteena oleva puheterapeutin työelämävalmiuksia kuvaava dokumentti (Valmistuvan Puheterapeutin osaamistavoitteet, 2021) julkaistiin vuonna 2022 pidetyssä kansallisessa webinaarissa. Tässä tutkimuksessa tarkastelun kohteena oleva dokumentti on siis verrattain uusi. Se perustuu suomalaisten logopedian tutkinto-ohjelmien yhteistyöverkoston (LogoNet) alaisuudessa toimineen työryhmän laatimaan koosteeseen. Dokumentista on myös ruotsinkielinen versio (ks. Kompetensmål för den nyutexaminerade talterapeuten, 2021). Sekä suomen- että ruotsinkielisen dokumentin otsikot viittaavat kliinisessä työssä toimivan puheterapeutin osaamistavoitteisiin. Julkaisualustalla, Helsingin yliopiston internet-sivustolla, puhutaan dokumentista kuitenkin myös laajemmin logopedian alan osaamistavoitteina seuraavin saatesanoin:

Dokumentti on tarkoitettu pohjaksi logopedian opetussuunnitelmatyölle suomalaisissa yliopistoissa, joissa logopediaa voi opiskella pääaineena. Yhteiset osaamistavoitteet tukevat opetussuunnitelmatyötä ja siten vahvistavat valmistuvien puheterapeuttien koulutuksen aikana hankittua osaamista ja valmiuksia, joita he voivat kehittää edelleen työuran aikana. Osaamistavoitteiden käytettävyyttä tullaan jatkossa arvioimaan ja tarvittaessa päivittämään.

Suomalainen Valmistuvan puheterapeutin osaamistavoitteet (2021) -dokumentti¹ on siis verkossa avoimesti saatavilla oleva 16-sivuinen pdf-dokumentti, jossa esitellään "...logopedian

alan teoreettiset, kliiniset ja yleiset (geneeriset) osaamistavoitteet, jotka logopediaa pääaineenaan opiskelleen, laillistetun puheterapeutin pätevyyteen oikeuttavan filosofian maisterin tutkinnon suorittaneen tulee opintojensa aikana saavuttaa." (s. 4). Osaamistavoitteet on jaettu yhdeksään ydinosaaamisalueeseen: 1. Tiedollinen perusta, tietojenkäsittely ja kriittinen ajattelu; 2. Tutkimus ja alan kehittäminen; 3. Eettisyys ja lainsäädäntö; 4. Vuorovaikutus- ja viestintätaidot; 5. Arviointi, kliinisen tiedon kokoaminen ja niistä tehtävät johtopäätökset; 6. Puheterapeuttisen kuntoutuksen suunnittelu, toteutus ja seuranta; 7. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus; 8. Asiantuntijuus ja oman ammattitaidon ylläpito; 9. Oman työn johtaminen. Kunkin ydinosaaamisalueen alle on sisällytetty useita eriteltyjä osaamistavoitetta, ja lisäksi joihinkin ydinosaaamisalueisiin on liitetty dokumentin loppuosassa ilmaistuja tarkennettuja osaamistavoitteita. Tarkennuksista osa liittyy muiden toimijoiden (esim. Suomen Puheterapeuttiliiton ja Valtakunnallisen sosiaali- ja terveysalan eettisen neuvottelukunnan) antamiin erillisiin ohjeistuksiin ja suosituksiin, jotka pyritään huomioimaan dokumentissa. Kuten dokumentissa mainitaan, sen laatimisessa on hyödynnetty ulkomaisia lähteitä mutta tarkkaa tietoa mitä ja miten, ei ole kerrottu.

Tämän tutkimuksen lähtökohtana oli edistää tietoisuutta Valmistuvan puheterapeutin osaamistavoitteet (2021) -dokumentin käyttöönotosta ja samalla levittää hyviä toimintatapoja ja ideoita sen jatkokäyttöön. Lisäksi tavoitteena oli tunnistaa mahdollisia kehityskohteita. Muita vastaavia tutkimuksia ei ollut tutkimuskentekohetkellä tiedossa, joten tutkimuksen oletettiin tuovan ainutlaatuista tietoa viimeaikaisista toimista ja kokemuksista.

"Valmistuvan puheterapeutin osaamistavoitteet" -dokumenttiin viitataan tässä työssä yksinkertaisuuden vuoksi suurimmaksi osaksi joko "kansallisen dokumentin", "suomalaisen dokumentin" tai vain "dokumentin" nimellä. Osaamistavoitteiden käyttöönotolla ja integroinnilla opetukseen tarkoitetaan samaa asiaa, ja niiden ajatellaan tässä tutkimuksessa kattavan kaikki toimet, jotka liittyvät kansallisen dokumentin hyödyntämiseen logopedian tutkinto-ohjelmissa.

Tämän tutkimuksen pääkysymykset ovat

1 https://www.helsinki.fi/assets/drupal/2022-01/LTDK_logopedia_valmistuvan_puheterapeutin_osaamistavoitteet_fi.pdf

seuraavat:

- 1) Mitä toimia suomalaisissa logopedian tutkinto-ohjelmissa on tehty Valmistuvan puheterapeutin osaamistavoitteet -dokumentin käyttöönottamiseksi ja minkälaisia kokemuksia tutkinto-ohjelmien edustajilla on dokumentista ja sen käyttöönotosta omassa oppiaineessaan?
- 2) Miten logopedian oppiaineissa työskentelevät henkilöt tuntevat Valmistuvan puheterapeutin osaamistavoitteet -dokumentin ja sen käyttöönoton omassa yksikössään, mitä kokemuksia heillä on dokumentin hyödyntämisestä ja millaisia kehityskohteita he tunnistavat?

2 AINEISTO JA TUTKIMUSMENETELMÄT

Tutkimus toteutettiin haastattelu- ja verkkokyselyinä. Ensin toteutettiin kunkin logopedian tutkinto-ohjelman yhden henkilökunnan jäsenen suullinen etähaastattelu. Sen päätavoitteena oli saada tietoa ensimmäiseen tutkimuskysymykseen ja samalla sellaista pohjatietoa, joka auttaisi valmistelevaan tutkimuksen toisen vaiheen kyselyyn. Toisen vaiheen kysely suunnattiin kaikille suomalaisissa logopedian tutkinto-ohjelmissa työskenteleville henkilöille, ja sen avulla oli tarkoitus saada tietoa toiseen tutkimuskysymykseen.

2.1 Tutkimuksen ensimmäisen vaiheen tutkimustavat, sisältö ja kulku: Haastattelu (ensimmäisen tutkimuskysymys)

Tutkimuksen ensimmäisessä vaiheessa toteutettiin puolistrukturoituun haastatteluun rekrytoitiin haastateltavia LogoNet-verkoston kautta. Haastateltaviksi pyrittiin saamaan oppiainevas- taavia tai muita sellaisia henkilöitä, joiden arviointiin tuntevan kansallisen dokumentin. Haastatteluun osallistui lopulta henkilökunnan jäsen kustakin kuudesta yliopistosta. Haastateltavat olivat yliopisto-opettajia ja yliopistonlehtoreita. Kolmen haastateltavan työkuvaan kuului selkeää vastuu oppiaineen opetussuunnitelmista, koska he toimivat tutkinto-ohjelmiansa vastuuhenkilönä tai oppiainevas- taavana. Kaksi haastateltavaa oli toiminut kansallisen dokumentin valmistelutyöryhmässä. Kaikki haastateltavat olivat laillistettuja puheterapeutteja. Kuuden eri tutkinto-ohjelman edustajan haastattelut toteutettiin puolistrukturoituina etähaastatteluina, ja ne toteutettiin suomen kielellä Teams-ohjelmiston avulla yksilöhaastatteluina 14.12.2023-7.2.2024 välisenä aikana. Liit-

teessä A on esitetty puolistrukturoidun haastattelun pohjana toimineet alustavat kysymykset, joita käytiin läpi keskustellen. Haastattelun edetessä kysymyksiä lisättiin tai jätettiin pois tarpeen mukaan. Haastattelut tallennettiin haastateltavien luvalla, ja haastatteluissa hyödynnettiin Teams-ohjelmiston mahdollistamaa automaattista puheen litterointia.

2.2 Tutkimuksen toisen vaiheen tutkittavat, sisältö ja kulku: Verkkokysely (toinen tutkimuskysymys)

Tutkimuksen toisessa vaiheessa toteutettiin verkkokysely, jonka kohderyhmänä olivat kaikki opetus- ja tutkimushenkilökunnan jäsenet ja lisäksi kyselyn tavoittamat tutkijat, logopedian tuntiopettajat ja muut mahdolliset työntekijät. Tutkittavien kohderyhmän tarkka koko ei ole tiedossa. Erityisesti tuntiopettajien ja osa-aikaisten väitöskirjatutkijoiden määrästä ei ole helposti kerättävää tietoa. Verkkokyselyyn osallistui 41 henkilöä eri yliopistoista seuraavin vastaajamäärin: Helsingin yliopisto 13, Turun yliopisto 11, Åbo Akademi 6, Itä-Suomen yliopisto 5, Tampereen yliopisto 4, Oulun yliopisto 2.

Suurimmalla osalla verkkokyselyn vastaajista (25/41) oli filosofian maisterin tutkinto, lähes kolmasosalla (11/41) oli filosofian tohtorin tutkinto, ja viisi vastaajaa ilmoitti ylimmäksi tutkinnokseen muita tutkintoja (esim. filosofian lisensiaatti tai ulkomainen tohtorin tutkinto). Puheterapeutin pätevyys oli 36 vastaajalla, ja 22 vastaajaa ilmoitti työskennelleensä yliopistotehtävien lisäksi myös kliinisessä työssä puheterapeutina. Opetuksen määrä vaihteli siten, että 20 vastaajaa ilmoitti opettaneensa kuluneen kalenterivuoden aikana 11-100 tuntia, mutta yhdeksällä vastaajalla oli ollut opetusta alle 10 tuntia, kun taas kahdeksan vastaajaa ilmoitti opettaneensa 100-200 tuntia. Lisäksi neljällä vastaajalla oli ollut opetusta yli 200 tuntia. Noin puolet vastaajista (21/41) oli toiminut opetustehtävissä osa-aikaisesti, tuntiopettajina ja väitöskirjatutkijan roolissa, kun taas päätoimisesti yliopistossa työskenteleviä henkilöitä aineistossa oli 15. Viisi vastaajaa ilmoitti työnkuvansa olevan muunlainen (esim. yksi opetettava luentokokonaisuus vuodessa). Valtaosalla vastaajista (30/41) oli ollut vuoden sisällä vastuullaan vähintään yksi opintojakso, ja noin kolmasosalla (13/41) oli ollut vastuullaan 4-10 jaksoa. Vastaajista 11 ilmoitti, että he eivät olleet toimineet vastuuo- pettajina. Klii-

nisten opintojen ohjausta oli ollut 19 vastaajalla. Tavanomaisin opetuskokemuksen määrä vuosissa oli 2-5 vuotta (19/41 vastaajaa), ja seuraavaksi tavanomaisin määrä oli 0-1 vuotta (10/41 vastaajaa). Seitsemällä vastaajalla oli opetuskokemusta 6-10 vuotta ja viidellä vastaajalla yli 10 vuotta.

Kysely toteutettiin verkkokyselynä Turun yliopiston käytössä olevalla Webropol-ohjelmistolla (©Webropol 2024). Kyselyssä (ks. liite B) oli yhteensä 21 kohtaa: tietosuojaseloste (kysymys 1), taustatiedot (kysymykset 2-11), kaksi aiheeseen johdattelevaa kysymystä (12 monivalintakysymys ja 13 avoin kysymys), 23 Likert-asteikollista väittämää (kysymys 14), kuusi avointa kysymystä (kysymykset 15-20) ja mahdollisuus jättää yhteystiedot mahdollista myöhempää yhteydenottoa varten. Kysely oli mahdollista tehdä joko suomen tai ruotsin kielellä, ja se oli avoinna 5.-22.3.2024. Kysely lähetettiin alun perin haastatteluissa mukana olleille logopedian henkilökunnan jäsenille sähköpostitse. Viestissä oli lyhyt saateteksti suomeksi ja ruotsiksi sekä linkki kyselylomakkeeseen. Kunkin tutkinto-ohjelman edustaja toimitti sähköpostikutsun eteenpäin oman yksikkönsä työntekijöille. Lisäksi tutkimuksen tekijä lähetti eteenpäin toimitettavia muistutusviestejä edustajien kautta sekä henkilökohtaisia kutsuja niiden yliopistojen työntekijöille, joissa vastausprosentti kyselyn aukiolon loppupuolella oli alhainen.

2.3 Aineiston käsittely ja analysointi

Tutkimuksen ensimmäisen vaiheen haastattelujen kautta saadut tiedot, kuten miten käyttöönotto on toteutettu, onko erilaisia taustadokumentteja olemassa ja kenelle ne näkyvät sekä mitä edustajat ajattelevat dokumentista, koottiin yhteen taulukoksi. Haastateltavia pyydettiin myös toimittamaan keskusteluissa esiin tulleita taustadokumentteja (esim. opetussuunnitelmatekstit) jälkikäteen. Tarvittaessa palattiin litteraatteihin ja tallenteisiin.

Tutkimuksen toisen vaiheen kyselyaineisto jäi lopulta suhteellisen pieneksi. Koska vastaukset eivät olleet normaalisti jakautuneet, taustatekijöiden (työnkuva, opetuskokemus, opetuksen määrä, vastuulla olevien kurssien määrä) vaikutuksia vastauksiin tarkasteltiin kuvailevan tilastoanalyysin keinoin Pearsonin khiin neliö (χ^2)-testillä käyttäen Microsoft Excel (Microsoft 365 Subscription, 2024) -ohjelmistoa. Toiston välttämiseksi muut menetelmälliset ratkaisut, kuten kyselyaineiston

ryhmittely, esitetään tulososiossa. Huomionarvoista on kuitenkin, että kaikki kyselytutkimukseen osallistuneet vastaajat eivät vastanneet kaikkiin kysymyksen 14 sisältämiin väittämiin. Vaikka kysymys 14 oli pakollinen, kyselyssä pääsi etenemään vaikka ei vastannut kaikkiin sen väittämiin. Tämän vuoksi kyselytutkimuksen vastausten jakautuminen esitetään pääsääntöisesti prosenttiosuuksina eikä absoluuttisina lukumäärinä.

2.4 Eettiset näkökulmat

Tutkimus kohdistui aikuisiin ihmisiin, eikä tutkimus sisältänyt sellaisia arkaluontoisia asioita, jotka olisivat edellyttäneet Turun yliopiston eettisen toimikunnan lausuntoa tai tutkimuslupaa. Kyselytutkimukseen osallistuneiden tutkittavien taustatiedoista muodostui kuitenkin anonyymistä vastaustavasta huolimatta henkilörekisteri, joten tutkimuksesta laadittiin tietosuojailmoitus, jonka tutkittavat saivat luettavakseen kyselyn alussa. Tutkimuksen raportoinnissa kiinnitettiin huomiota siihen, että yksittäiset vastaajat tai yliopistot eivät ole turhaan tunnistettavissa tutkimusraportista.

3 TULOKSET

3.1 Tutkinto-ohjelmissa toteutetut toimet ja kokemukset tutkinto-ohjelmien edustajien näkökulmasta

Tutkinto-ohjelmien edustajien (n=6) haastattelun perusteella kaikissa kuudessa yliopistossa kansallisesta dokumentin sisältämisestä osaamistavoitteista oli keskusteltu henkilökunnan kesken jo vuoden 2021 aikana, ennen kuin dokumenttia oli virallisesti julkaistu. Kaikissa viidessä yliopistossa, joista oli ollut edustaja kansallisessa valmistelutyöryhmässä, oli pyydetty henkilökuntaa kommentoimaan eri vaiheen versioita. Edustajat arvelivat, että kaikkien henkilökunnan jäsenten pitäisi tietää dokumentin olemassa olosta. Huomioitavaa on, että Itä-Suomen yliopiston tutkinto-ohjelma käynnistyi vuonna 2021, joten heillä ei ollut edustajaa dokumentin valmistelutyöryhmässä. Dokumentti oli kuitenkin haastateltavan edustajan tiedossa, ja dokumentti oli ohjannut opetuksen suunnittelua myös Itä-Suomen yliopistossa ainakin joidenkin opintojaksojen osalta.

Opetussuunnitelmakausien erilaisen ajoittumisen vuoksi eri yliopistoilla oli ollut erilaiset mahdollisuudet integroida osaamistavoitteet

kevällä 2024 voimassa oleviin opetussuunnitelmiin. Haastattelujen perusteella neljässä kuudesta yliopistosta kansallista dokumenttia oli hyödynnetty järjestelmällisesti kaikilla opintojaksoilla laadittaessa tutkinto-ohjelmien voimassa olevia opetussuunnitelmia. Yhdessä yliopistossa oli haastattelun ajankohtana työstetty tulevaa opetussuunnitelmaa, jonka oli tarkoitus tulla voimaan syksyllä 2024, ja yhdessä yliopistossa järjestelmällinen kansallisten osaamistavoitteiden hyödyntäminen oli alkamassa. Viiden eri yliopiston edustajat kuvasivat hyvin samankaltaisesti, miten dokumentin hyödyntämistä oli käsitelty kokouksissa, kehittämissäpäivissä ja tiimityöskentelyn kautta.

Selkeimmin dokumentoidut tavat hyödyntää Valmistuvan puheterapeutin osaamistavoitteet -dokumenttia nousivat esiin kolmessa yliopistossa. Näistä kahdessa yliopistossa (Helsingin yliopistossa ja Åbo Akademiassa) käytössä ovat olleet erityiset lisädokumentit, joista näkyvät kansallisten osaamistavoitteiden niveltymisen eri opintojaksoille tai aihealueisiin läpi kandidaatin- ja maisteritutkintojen. Helsingin yliopistossa tehdyssä taulukossa on merkittynä kaikki kansallisessa dokumentissa luetellut yhdeksän ydinosaamisaluetta, niiden määritelmät, eriteltyt kuvaukset ja mahdolliset eritellyn osaamisen alueet sekä opintojaksot, joilla kutakin eriteltyä osaamistavoitetta käsitellään. Taulukko on sekä henkilökunnan että opiskelijoiden saatavilla. Åbo Akademiassa on henkilökunnan käytössä samankaltainen dokumentti. Siihen on opintojaksojen sijaan merkitty, missä viidessä eri opetuksen jatkumossa (aikuiset, lapset, ääni, metodi, ammatillinen) osaamistavoitteita käsitellään. Tämän lisäksi taulukkoon on luotu mahdollisuus merkitä neliportaisesti, tuleeko aihe esille jo nykyisellään, käsitelläänkö sitä ja arvioidaanko sitä, pitäisikö aihetta käsitellä tai pitäisikö aihetta arvioida. Excel-tiedostossa on myös toinen välilehti, johon on koottu ajatuksia tarvittavista tulevista muutoksista.

Turun yliopistolla on ollut erilainen tapa tuoda näkyväksi opintojaksojen ja kansallisten osaamistavoitteiden suhde. Kaikille julkisesti saatavilla olevassa opinto-oppaassa luetellaan ensin kunkin opintojakson osaamistavoitteet ja sen jälkeen, mihin kansallisten osaamistavoitteiden ydinosaamisalueisiin ne liittyvät (ks. esim. Turun yliopiston yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan

opinto-opas 2022–2024 tai 2024–2027). Lisäksi kunkin opintojakson kuvauksessa tarjotaan linkki Valmistuvan puheterapeutin osaamistavoitteiden internet-sivustolle.

Muita dokumentteja, jotka valottaisivat, miten eri yliopistojen opetussuunnitelmassa on mahdollisesti huomioitu kansalliset osaamistavoitteet, ei tullut ilmi. Tästä huolimatta haastattelujen perusteella myös ainakin kahdessa muussa yliopistossa on haastattelujen perusteella tehty työtä (esim. opetustiimeittäin) kansallisten osaamistavoitteiden niveltämiseksi opetussuunnitelmiin ja opintojaksojen kuvauksiin.

Tiedot, jotka saatiin mahdollisesta opiskelijoiden informoinnista ja opastuksesta kansallisen dokumentin tarkoitukseen ja sisältöön, jäivät haastattelujen perusteella epätarkoiksi, koska asiaa oli vaikea todentaa. Kuitenkin ainakin kahdessa yliopistossa dokumenttia esitellään jo ensimmäisen vuoden opiskelijoille HOPS-tapaamisissa tai muunlaisissa info-tilaisuuksissa ja lisäksi logopedian ensimmäisellä opintojaksolla. Ainakin kahdessa yliopistossa osaamistavoitteita käydään myöhemmin erikseen läpi myös työelämätaitoihin liittyvillä aineopintojen opintojaksoilla. Tietoa virallisesta opiskelijapalautteen keräämisestä dokumentin käyttöön oton osalta ei tullut ilmi. Yhden edustajan mukaan opiskelijoiden epävirallinen suullinen palaute on ollut erittäin myönteistä.

Haastateltavien mielipide dokumentin hyödyllisyydestä oli yksimielisen myönteinen. Dokumentin sanottiin konkretisoivan työelämävalmiuksia ja tuovan esille myös muita kuin logopedian alan tiedollisia sisältöjä. Haastattelussa erityisesti yksi edustaja toi esille tutkimustaitojen nousun esiin tärkeänä osa-alueena. Dokumentin haasteita tai käyttöä jarruttavia tekijöitä tuli haastattelujen kautta ilmi muutamia. Yhden edustajan mukaan dokumentin haasteet liittyvät sen laajuuteen ja yksityiskohtaisuuteen, niin että tavoitteet voivat hänen mukaansa tuntua joistain opiskelijoista lähes saavuttamattomissa olevilta, mikä voi lannistaa opiskelijoita. Toinen edustaja oli sitä mieltä, että tavoitteet on jätetty niin yleiselle tasolle, että niiden toteutumista on sellaisenaan vaikea arvioida ja sen vuoksi niitä on vaikea ottaa sellaisenaan opintojaksojen tavoitteiksi. Jotkut tavoitteet – erityisesti kliinisiin jaksoihin liittyvät – olivat useiden edustajien mielestä sellaisia, jotka ovat suorimmin hyödynnettävissä tutkinto-ohjel-

mien opintojaksojen osaamistavoitteisiin. Haastattelussa ilmenikin, että kansallinen dokumentti on jo toiminut pohjana laadittaessa logopedian maisteriopintoihin kuuluvan niin sanotun loppuharjoittelun (4 kk) ohjaajien yhteisohjeistus ja arviointilomake. Sama lomake on siten jo nykyisin kaikkien Suomessa toimivien harjoittelunohjaajien käytössä.

Haastateltavat toivat ilmi muutamia ehdotuksia kehityskohteiksi. Yhden edustajan mukaan kansallisia osaamistavoitteita voisi peilata tarkemmin aiempiin ulkomailla käytössä oleviin vastaaviin dokumentteihin ja esimerkiksi kansallisiin psykologien ja lääkäreiden osaamistavoitteisiin. Esiin tuotiin myös jatkokatkimusehdotus seurantatutkimuksesta muutaman vuoden työssä olleille puheterapeuteille. Tavoitteena voisi olla selvittää, ohjaavatko kansallisen dokumentin osaamistavoitteet klinistä työtä vai jäävätkö jotkut tavoitteet klinisessä työssä lopulta täyttymättä ja solahtavatko puheterapeutit jonkinlaisiin vanhoihin työtapoihin huolimatta siitä, että heitä on opinnoissa ohjattu uudelleeniseen kuntoutuskäsitykseen ja näyttöön perustuviin toimintatapoihin.

3.2 Tutkinto-ohjelmissa toteutetut toimet, kokemukset ja toiveet kansallisen dokumentin käyttöönotosta yksiköissä työskentelevien henkilöiden näkökulmasta

3.2.1 Tiedot ja kokemukset dokumentista ja sen käyttöönotosta

Logopedian tutkinto-ohjelmissa toimivien henkilöiden tiedot ja kokemukset kansallisesta dokumentista koottiin kyselyn taustatietojen jälkeen esitetyistä kysymyksistä ja väittämistä (kysymykset 12-18). Vastaukset monivalintakysymykseen (kysymys 12), jossa oli mahdollista valita kaikki sopivat vaihtoehdot, osoittivat, että 24/41 vastaajasta (59%) oli perehtynyt dokumenttiin itsenäisesti. Lisäksi 12 vastaajaa (29%) raportoi kuulleensa dokumentista yliopistossaan, 12 (29%) osallistuneensa dokumentin keskeneräisen version kommentointiin ja 11 (27%) osallistuneensa dokumentin julkistamistilaisuuteen. Viisi vastaajaa (12%) raportoi ettei ollut käytännössä tutustunut dokumenttiin ollenkaan ja neljä vastaajaa (10%) ilmaisi, että he olivat kuulleet lähinnä mainintoja siitä. Avoimissa vastauksissa (kysymys 13) ilmeni laaja yksimielisyys doku-

mentin käyttötarkoituksesta konkretisoida ja suunnata opettajien opetusta ja ohjausta sekä opiskelijoiden opiskelua työelämävalmiuksiin. Kaksi vastaajaa toi esille myös laajemman näkökulman, jossa dokumentin kuvattiin selvittävän puheterapeutin työelämävalmiuksia kaikille sote-kentän toimijoille ja työnantajille.

Kyselyn vastaukset 23 väittämään (kysymys 14) koottiin kolmeen aihealueeseen: 1) Kansallisen osaamistavoitedokumentin tunteminen ja käyttö omassa opetuksessa, 2) Linjaukset ja dokumentin käytön toteutus omassa yksikössä ja 3) Kokemukset dokumentin käyttökelpoisuudesta, dokumenttia tukevista toimista ja toiveista. Kuviin 1-3 on koottu vastaukset kuhunkin aihealueeseen. Kuviissa ääripäiden luokat 1 (täysin eri mieltä) ja 2 (jossain määrin eri mieltä) yhdistettiin yhdeksi luokaksi "eri mieltä" ja luokat 4 (melko samaa mieltä) ja 5 (täysin samaa mieltä) yhdeksi luokaksi "samaa mieltä".

Kuvaan 1 on koottu vastaukset väittämiin, joiden kautta selvitettiin vastaajien omaa dokumentin tuntemusta ja sitä, miten vastaajat ovat käyttäneet kansallisia osaamistavoitteita omassa opetuksessaan. Kahteen ensimmäiseen väittämään 61% vastaajista raportoi tuntevansa ja 71% tietävänsä dokumentin ja sen sisällön. Samalla kuitenkin 29% vastaajista raportoi ettei tunne dokumentin sisältöä ja pääkohtia. Vastaajista 17% ilmaisi myös ettei tiedä, miksi kansallinen dokumentti on laadittu. Vastaajista 44% raportoi hyödyntävänsä dokumenttia järjestelmällisesti opetuksessaan, joskin 41% vastaajista raportoi päinvastaista. Lisäksi vain pienempi osa vastaajista raportoi olevansa samaa mieltä väittämien 4-7 kanssa, eli ilmoitti käyttäneensä konkreettisia keinoja tuoda opetuksessa esille kansallisia osaamistavoitteita.

Kuvailevan tilastoanalyysin perusteella työnkuvalla (esim. pää-/sivutoimisuus/muunlainen) oli tilastollisesti merkitsevä vaikutus siihen, miten hyvin vastaajat raportoivat tietävänsä dokumentin sisällön (väittämä 1; $\chi^2=26,8$, $df=16$, $p=,04$). Suurempi osa päätoimisessa ja osa-aikaisessa työsuhteessa olevista vastaajista vastasi tietävänsä dokumentin hyvin kuin muunlaisessa työsuhteessa olevat. Lisäksi vastuulla olevien opintojaksojen määrällä ja vastauksilla väittämiin 1 ("tunnen dokumentin") ($\chi^2=16,6$, $df=8$, $p=,03$) ja 5 ("olen läpikäynyt useissa opetustuokioissa") ($\chi^2=29,4$, $df=16$, $p=,02$) oli tilastolli-

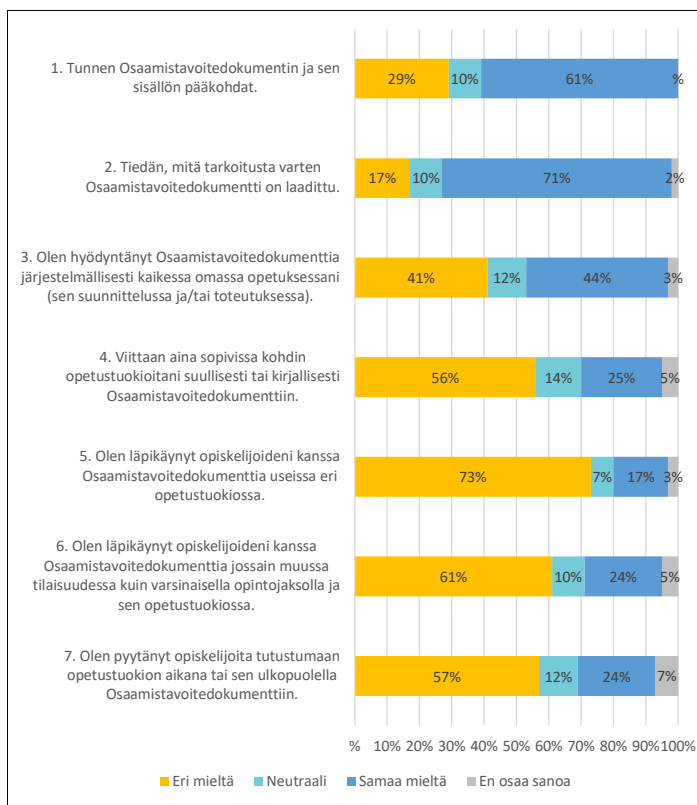
sesti merkitsevä yhteys. Suurempi osa niistä vastaajista, joilla oli ollut vastuulla opintojaksoja, vastasi tuntevansa dokumentin ja läpikäyneensä opetuksessa sitä, kuin ne, joilla ei ollut ollut opintojaksoja vastuullaan. Opetuskokemuksella logopedian alalla ei ollut tilastollisesti merkitsevää yhteyttä vastauksiin.

Kuvassa 2 näkyvät vastaukset väittämiin, joilla selvitettiin osaamistavoitedokumentin käyttöä omassa yksikössä. Erona yllä kuvattuun omaan käyttöön, korostuvat ”en osaa sanoa”-vastaukset. Kysymyksiin siitä, käsitelläänkö dokumentin sisältöä jollain tietyllä opintojaksolla (väittävä 8), ja onko omassa yksikössä järjestetty tilaisuutta, jossa on läpikäyty dokumenttia (väittävä 9), sama määrä vastaajia vastasi myönteisesti ja sanoi ettei osaa sanoa. Saman suuntaisesti 41% vastaajista raportoi tietävänsä, miten kansallista osaamistavoitedokumenttia on hyödynnetty oman yliopiston opetussuunnitelmassa (väittävä 13), mutta samalla 29% vastaajista ilmaisi asiasta epävarmuutensa. Vastaajista 22% mielestä omassa oppiaineessa on selkeästi sovittu, miten dokumenttia käytetään opintojaksojen osaamistavoitteiden laadinnassa (väittävä 11), mutta 41% vastaajista ei osannut sanoa, onko omassa yksikössä selkeitä linjauksia dokumentin käytöstä ja 39% miten dokumenttia on hyödynnetty kurseilla, joilla he eivät itse ole olleet vastuupettajia (ks. väittävä 14). Samalla kun 43% vastaajista oli samaa mieltä kollegoiden kanssa tavoista hyödyntää dokumenttia (väittävä 15), 40% ei osannut vastata kysymykseen. Lisäksi 44% raportoi, että kansallista dokumenttia aiotaan hyödyntää seuraavassa opetussuunnitelmassa (väittävä 12), mutta samalla 36% vastaajista ei osannut vastata kysymykseen.

Kuvailevien tilastoanalyysien perusteella vastuulla olevien kurssien määrällä, opetuksen määrällä tai opetuskokemuksella ei ollut tilastollista yhteyttä vastauksiin. Työnkuvalla oli kuitenkin jälleen tilastollisesti merkitsevä yhteys

KUVA 1

Kansallisen osaamistavoitedokumentin tunteminen ja käyttö omassa opetuksessa

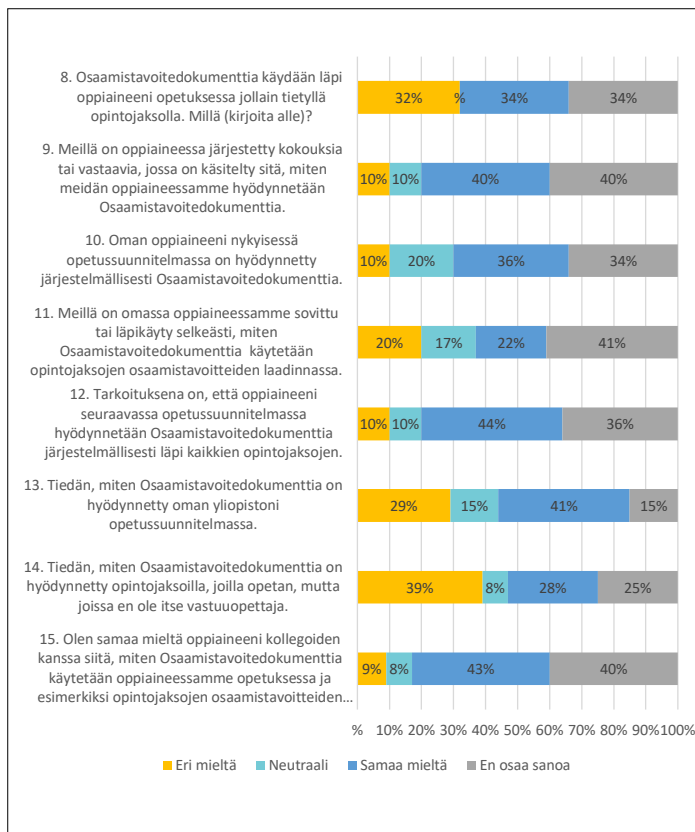

väittämään 10 eli siihen, oliko vastaajien mielestä oman yksikön opetussuunnitelmassa hyödynnetty järjestelmällisesti kansallista dokumenttia ($\chi^2=33,41$, $df=16$, $p=,007$). Samaa mieltä kansallisen dokumentin hyödyntämisestä järjestelmällisesti oli 9/15 päätoimisessa työsuhteessa olevaa henkilöä. Vastaajien joukossa, jotka vastasivat ”en osaa sanoa”, oli kolme päätoimisessa työsuhteessa olevaa työntekijää, ja yhdeksällä vastaajalla oli jonkinlainen muunlainen työnkuva.

Kuvassa 3 esitetään vastaukset väittämiin (16–23), joiden perusteella oli tarkoitus selvittää kokemuksia dokumentin käyttökelpoisuudesta, dokumenttia tukevista toimista omassa yksikössä ja toiveista dokumentin jatkokäytön suhteen. Väittämiin vastattiin jälleen huomattavan usein ”en osaa sanoa”. Kun tarkastellaan yksittäisiä väittämiä, suuri osa (39%) vastaajista ilmaisi, että dokumentista on ollut tukea omaan opetukseen (väittävä 16). Vastuulla olevien kurssien määrällä oli jälleen tilastollisesti merkitsevä vaikutus

KUVA 2

Linjaukset ja dokumentin käytön toteutus omassa yksikössä

näkemykseen ($\chi^2=24,94$, $df=10$, $p=,005$). Suuri osa vastaajista (71%) myös raportoi, että kansallinen dokumentti edistää opetuksen suunnittelua konkretisoimalla tavoitteita (väittäjä 17). Työnkuvalla oli tilastollisesti merkitsevä yhteys siihen, kuinka samaa mieltä vastaajat olivat asiasta ($\chi^2=26,48$, $df=16$, $p=,048$). Vastaajista 46% ilmaisi, että dokumentti on vaikuttanut opetussuunnitelmiin, opintojaksoihin ja niiden kuvauksiin (väittäjä 18). Toisaalta 27% vastaajista ei osannut vastata kysymykseen. Opetuksen määrällä ($\chi^2=54,84$, $df=20$, $p<,001$) ja vastuulla olevien kurssien määrällä ($\chi^2=27,13$, $df=10$, $p=,002$) oli tilastollisesti merkitsevä yhteys tähän väittämään annettuihin vastauksiin.

Vastaajien kokemukset edellä mainittuihin väittämiin konkretisoituivat avointen vastausten kautta (kysymykset 15-18). Niissä vastaajat ilmaisivat, että dokumentti selkeyttää ja yhtenäistää opetusta, kuten opetussuunnitelmia, opintokokonaisuuksia, yksittäisten opintojaksojen tavoit-

teita sekä jaksojen kuvauksia ja niiden toteutuksia. Esiin tuotiin myös se, että dokumentti toimii eräänlaisena varmistusmekanismina, että opetuksen tavoitteet vastaavat työelämätaavoitteita. Yksi vastaaja kuvasi, että dokumentti "...*tuot näkyväksi opiskelijoille, opettajille ja puheterapeuteille sen, kuinka laajaa osaamista työ vaatii*". Lisäksi tuotiin esille se, että dokumentti voi auttaa tuomaan esille puheterapeutin valmiuksia laajemminkin sosiaali- ja terveydenhuollon kentällä muille asiantuntijoille. Vastaajat totesivat myös, että dokumentti on auttanut tekemään tietoisempia valintoja opetuksessa, fokuoimaan sitä ja painottamaan joitain osa-alueita toisella tavalla kuin aiemmin. Yksi vastaaja kuvasi, että dokumentti "*auttaa puhumaan eritellysti opiskelijan kanssa opetuksen sisällöistä*". Yhdessä vastauksessa ilmeni, että dokumentin myötä opetukseen oli luotu kokonaan uusi ammatilliseen kehittymiseen liittyvä opintojakso. Vastaajat myös viittasivat kansalliseen yhdenmukaisuuteen ja siihen

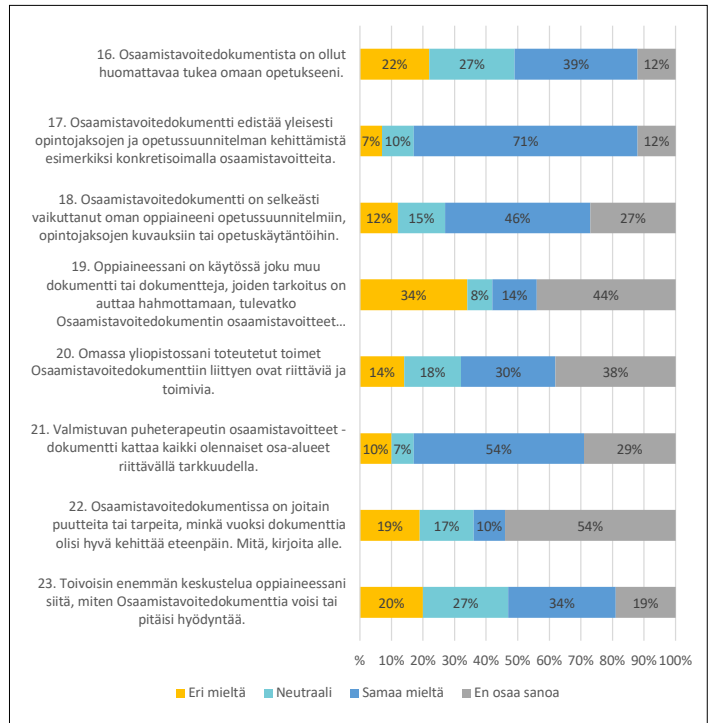
että dokumentin myötä arvioinnista voi tulla tasa-arvoisempaa. Huomioitavaa on samalla, että osa vastaajista ($n=13$) ei vastannut mitään yhteenkään avoimista kysymyksistä (15-18) ja lisäksi osa vastasi vain johonkin kyseisistä kysymyksistä. Lisäksi kaksi vastaajaa ilmaisi erikseen, ettei dokumentti ole muuttanut heidän opetustaan. Lisäksi esimerkiksi yksi vastaaja kommentoi yleisesti irrallisuuttaan yliopistosta seuraavasti: "*Kerran vuodessa vieraillevana luennoitsijana minulla ei ole mitään yhteyksiä yliopistoihin, vaikka luennoin muutamassa*".

Koskien kansallista dokumenttia tukevista muista dokumenteista (väittäjä 19) 44% vastaajista ei osannut vastata kysymykseen ja 34% raportoi ettei heidän tiedossaan ollut sellaisia. Toteuttujen toimien katsottiin olleen riittäviä 30% mielestä (väittäjä 20), mutta 38% vastaajista ei osannut vastata kysymykseen. Opetuskokemuksen määrällä oli vastaukseen tilastollisesti merkitsevä yhteys ($\chi^2=34,10$, $df=20$, $p=,03$). Vastaajista

54% oli sitä mieltä, että dokumentti kuvaa tavoitteet riittävän tarkasti (väittäjä 21), mutta toisaalta 29% ei kuitenkaan osannut vastata tähän kysymykseen. Opetuskokemuksella oli tilastollisesti merkitsevä yhteys vastauksiin ($\chi^2=27,61$, $df=15$, $p=,02$), ja eniten ”ei osaa sanoa” -vastauksia antoivat ne, joilla oli vähiten opetuskokemusta. Vastaajista 54% ei osannut sanoa, onko dokumentissa sellaisia puutteita, minkä vuoksi sitä olisi hyvä kehittää eteenpäin. Vastaajista 30% piti omassa yksikössä toteutettuja toimenpiteitä riittävinä, mutta 38% ei jälleen osannut vastata kysymykseen. Samalla 34% vastaajista toivoi enemmän keskustelua siitä, miten kansallista dokumenttia voisi tai pitäisi käyttää (väittäjä 23). Vastuulla olevien kurssien määrällä oli tilastollisesti merkitsevä yhteys toiveeseen ($\chi^2=25,35$, $df=10$, $p=,005$). Erityisesti ne, joilla oli ollut vastuullaan 1-3 kurssia, toivoivat enemmän keskustelua.

KUVA 3

Kokemukset dokumentin käyttökelpoisuudesta, dokumenttia tukevista toimista ja tulevista toiveista

TAULUKKO 1

Vastaajien ilmaiset kehityskohteet

Vastaajamäärä	Esitetyt kehityskohteet
3	Dokumentin osaamistavoitteiden "riman laskeminen" ja selkeämpi esilletuonti, että oppiminen jatkuu kokemuksen myötä
2	Dokumentin päivittäminen on tarpeen esimerkiksi sote-kentän muutoksen takia
2	Dokumentin yksinkertaistaminen ja päällekkäisyyksien poistaminen
2	Dokumenttiin enemmän tietoa tavoitetta kuvaavasta sisällöstä, esimerkiksi vuorovaikutus- ja viestintätaidot -osion tarkempi avaaminen
1	Dokumenttiin esille logopedian tutkinto myös geneerisenä tutkintona, joka ei johda puheterapeutina toimimiseen
1	Logopedia-käsitteen käyttö dokumentissa pikemmin kuin "puheterapia"
1	Tutkimuksen roolin "kansankielistäminen" klinisille puheterapeuteille
1	Englanninkielinen käännös tarvitaan
1	Visuaalisen ilmeen muokkaaminen selkeyden parantamiseksi, esimerkiksi ydinosaamisalueet värikoodattuna

3.2.2 *Esiintuodut kehityskohteet*

Kehityskohteita selvitettiin avoimella kysymyksellä 19: ”Jos saisit kehittää ja muuttaa Valmistuvan puheterapeutin osaamistavoitteet -dokumenttia jotenkin, mitä kehittäisit tai muokkaisit ja miksi?”. Vastaajien ilmaisemat kehityskohteet on koottu taulukkoon 1.

Kuten taulukosta 1 näkyy, vastaajat toivat esiin joitain yksittäisiä kehityskohteita. Esimerkiksi kolme vastaajaa toivoi jonkinlaista riman laskemista. Yhden vastaajan mukaan olisi hyvä tehdä selväksi, että valmistuessa ei tarvitse osata kaikkea vaan että oppiminen jatkuu ja syvenyy asiakaskokemusten myötä. Yksi vastaaja myös totesi etteivät kaikki valmiitkaan puheterapeutit hallitse kaikkea dokumentissa kuvattua. Lisäksi yksi vastaaja oli kirjoittanut, että tällaisenaan dokumentti voi lisätä opiskelijoiden suorituspainetta. Muutama vastaaja toivoi dokumentin yksinkertaistamista, kun taas muutama vastaaja toivoi sisällöllisesti tarkempia kuvauksia.

4 POHDINTA

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää logopedian tutkinto-ohjelmissa työskentelevien henkilöiden tietoja, kokemuksia ja toiveita Valmistuvan puheterapeutin osaamistavoitteet -dokumentin (2021) käyttöönotosta. Tutkimuksen perusteella ilmeni, että kaikissa kuudessa logopedian tutkinto-ohjelmissa on tehty toimia kansallisen dokumentin hyödyntämiseksi, vaikka kaikissa tutkinto-ohjelmissa käyttöönotto ei vielä näkynyt keväällä 2024 voimassa olevista opetussuunnitelmista johtuen erilaisista opetussuunnitelmakausista. Suurin osa vastaajista piti dokumenttia tärkeänä työkaluna, koska se konkretisoi tutkinnon ja yksittäisten opintojaksojen tavoitteita. Opetuksen määrällä, vastuulla olevien kurssien määrällä, opetuskomuksella ja työnkuvalla oli yhteyksiä joihinkin vastauksiin. Pääsääntöisesti tulokset viittaavat siihen, että ne, jotka toimivat yliopistolla ja joilla oli ollut eniten opetusta, olivat ehtineet käyttää dokumenttia muita enemmän ja heillä oli myös enemmän tietoa dokumentista ja oman yksikkönsä linjauksista. Suurin osa vastaajista ei kuitenkaan osannut vastata oman yksikön toimia ja linjauksia koskeviin kysymyksiin. Huomionarvoista on myös se, että ne, jotka olivat toimineet vastuupettajina kurseilla, toivovat myös enemmän keskustelua dokumentin hyödyntämistavoista. Alla pohditaan tuloksia yksilöidymmin

ja tuodaan esille tutkimuksesta nousevia mahdollisia jatkotoimenpiteitä.

4.1 *Tiedot ja kokemukset kansallisesta dokumentista sekä sen käyttöönotosta*

Sekä haastattelun että verkkokyselyn perusteella ilmeni, että suurin osa työntekijöistä, jotka toimivat logopedian tutkinto-ohjelmissa joko päätoimisesti tai muunlaisella työnkuvalla (esim. tuntiopettajina tai väitöskirjatutkijoina), tietävät ja tuntevat kansallisen dokumentin ja sen käyttötarkoituksen ja pitävät sitä tärkeänä. Vastaajat ilmaisivat dokumentin konkretisoivan puheterapeutin työnkuvaa opiskelijoille, opettajille ja myös lähi-alueiden asiantuntijoille. Suurin osa koki dokumentin hyödyttäneen opetusta ja opetussuunnitelmien kehitystä. Dokumenttia kiiteltiin myös tutkimusnäkökulmasta.

Koska opetussuunnitelmakaudet ajoittuvat eri tavoin eri yliopistoissa, eri tutkinto-ohjelmissa oli ollut hieman erilaiset mahdollisuudet laittaa kansallisen dokumentin tavoitteet näkyviksi voimassa oleviin opetussuunnitelmiin. Ainakin viidessä yliopistossa oli kuitenkin toteutettu järjestelmällisiä toimenpiteitä kansallisten tavoitteiden niveltämiseksi joko jo voimassa oleviin tai uusiin opetussuunnitelmiin. Tutkimuksen perusteella näyttääkin siltä, että dokumentin alkuperäinen käyttötarkoitus opetussuunnitelmien kehittämiseksi (ks. Valmistuvan puheterapeutin osaamistavoitteet, 2021), toteutui jo laajalti, ja dokumentti oli otettu hyvin vastaan. Tietoisuus dokumentista ja toimenpiteet logopedian yksiköissä toimivien henkilöiden välillä kuitenkin vaihtelivat.

Tutkinto-ohjelmien edustajien käsityksen mukaan opetukseen osallistuvien henkilöiden olisi pitänyt olla tietoisia kansallisesta dokumentista ja sen käytöstä. Osa kyselyn vastaajista ilmaisi tietävänsä, miten dokumenttia oli käytetty omassa yksikössä. Tätä oli todennäköisesti edistänyt muun muassa se, että yliopistojen henkilökunta oli jo työstövaiheessa saanut kommentoida dokumenttia ja sen sisältöä. Useimmissa yliopistoissa henkilökunnan kanssa oli myös järjestetty kehittämispäiviä ja kokouksia, joissa dokumenttia oli käsitelty. Huomioitavaa on kuitenkin, että pieni osa verkkokyselyyn osallistuneista henkilöistä ilmaisi, etteivät he olleet tutustuneet dokumenttiin eivätkä tunteneet sitä. Huomionarvoista on erityisesti se, että jopa yli kolmasosa

vastaajista ei myöskään osannut vastata useaan kysymykseen koskien dokumentin käyttöä ja linjauksista dokumentin käytöstä omassa yksikössä. Tätä selittää ainakin osin työnkuva, jolla oli tilastollisesti merkitsevä yhteys siihen, oliko vastaajilla tietoa dokumentin hyödyntämisestä oman tutkinto-ohjelman opetussuunnitelmassa. Tulokset selittyivät sillä, että henkilökunnan jäsenet osallistuvat työnkuvansa mukaisesti oppiainekokouksiin, joissa dokumentin käytöstä on keskusteltu ja sovittu. Tuntiopettajat ja väitöskirjatutkijat puolestaan toteuttavat yleensä yksittäisiä tunteja, eivätkä välttämättä ole mukana sopimassa ja kuulemassa linjauksista.

Joidenkin henkilöiden tiedon puute yksiköiden linjauksista ei välttämättä ole suuri haaste. Mikäli kansalliset osaamistavoitteet on järjestelmällisesti ja järkevästi nivelletty tutkinto-ohjelmien ja kunkin opintojakson osaamistavoitteisiin vastuopettajien toimesta, kaikkien opetusta toteuttavien henkilöiden ei välttämättä tarvitse olla tietoisia yksikön linjauksista. Näin on ainakin siinä tilanteessa, että kaikki opettajat ovat kuitenkin tietoisia oman opetuksensa niveltyemisestä opetettavan jakson tavoitteisiin ja toteutukseen, kuten jakson arviointitapoihin. Toisaalta opetuksen linjakuutta voi olla vaikea toteuttaa, mikäli opettajalla ei ole kokonaiskäsitystä jakson tavoitteista, jakson tavoitteiden niveltyemisestä tutkinnon tavoitteisiin ja ilman perehdytystä näihin asioihin.

Helsingin yliopistossa ja Åbo Akademiassa kootut dokumentit toimivat esimerkkeinä siitä, että näissä yliopistoissa oli pyritty järjestelmällisesti tarkastelemaan kansallisten osaamistavoitteiden niveltymistä opetukseen ja siten varmistamaan, että tavoitteet voivat täyttyä opinnoissa. Helsingin yliopiston dokumentti oli myös opiskelijoiden saatavilla, mikä voi itsessään edistää opiskelijoiden tietoisuutta ja ymmärrystä yksittäisten opintojaksojen tavoitteista suhteessa puheterapeutina toimimisen edellytyksiin. Sama voi toteutua Turun yliopistossa, jossa jokaisen opintojakson opetussuunnitelmassa ja opetusohjelmassa oli näkyvillä, mihin kansallisiin tavoitteisiin kunkin opintojakson tavoitteet liittyvät. Opintojaksoihin on myös helppo viitata, ja linkin voi esimerkiksi kopioida tuntiopettajille, kun heitä rekrytoidaan ja perehdytetään yksittäisille opintojaksoille. Turun yliopiston esitystapa ei kuitenkaan kerro suoraan, tulevatko kaikki osaamistavoitteet käsitellyiksi opintojen aikana. Åbo Akademin erillinen

dokumentti vaikuttaa saaduista dokumenteista eniten aktiiviselta työskentelydokumentilta, koska opettajien oli myös mahdollista täydentää sitä ja tehdä muutosehdotuksia. Vaikka kahdessa muusakin yliopistossa edustajat kuvasivat työskentelyä järjestelmälliseksi, muita vastaavia koonti- tai työskentelydokumentteja ei tullut ilmi tutkimuksen haastattelun tai kyselyn kautta.

4.2 Toiveet ja jatkokehityksen kohteet

Haastatteluun ja verkkokyselyyn osallistuneiden henkilöiden toiveet jäivät pitkälti yksittäisiksi. Yleisesti ottaen kyselyyn osallistujilla ei ollut monia samaan asiaan kohdistuvia toiveita. Osa ei vastannut avoimeen kysymykseen mitenkään ja osa vastaajista ilmaisi nimenomaan, ettei osannut sanoa, tulisiko kansallista dokumenttia kehittää jotenkin. Samaan tapaan yli 50 prosenttia ei osannut vastata kysymykseen, kun asiaa kysyttiin väittämän muodossa. Edellä mainitut vastaukset saattavat kuvastaa tyytyväisyyttä dokumenttia kohtaan ja toisaalta ettei käyttökokemusta ja ajatuksia ole vielä kertynyt riittävästi. Samalla kuitenkin hieman yli kolmasosa vastaajista toivoi enemmän keskustelua dokumentin käyttötavoista. Tämä viittaa siihen, että tarvetta keskustelulle olisi, ja kussakin yksikössä olisi hyvä selvittää, minkälaista keskustelua ja ketkä sitä erityisesti toivovat. Kuten aiemman kirjallisuuden perusteella tiedetään (esim. Curry & McDoherty, 2017; Prihodova ym., 2019) uusien toimintatapojen ja järjestelmien käyttöönotto vaatii aikaa, kokemusta ja ohjaustakin. Tämä olisi hyvä huomioida etenkin, jos opetus- ja tutkimushenkilökunnassa tapahtuu muutoksia.

Muutamat vastaajat toivat esille asioita, joita voi olla tarpeen huomioida dokumentin käytössä jatkossa. Kolme kyselyyn vastaajaa ja yksi haastateltava toi esille, että osaamistavoitteet saattavat olla liian korkeat ja tuntua joistakin opiskelijoista saavuttamattomilta. Tämä viittaa tarpeeseen tarkastella dokumentin osaamistavoitteiden laajuutta tai ainakin tarvetta avata osaamistavoitedokumenttia opiskelijoille ja sitä, miten kussakin yksikössä opintojaksot vaihe vaiheelta pyrkivät edistämään tavoitteiden saavuttamista. Painetta voisi vähentää, mikäli opiskelijoiden kanssa keskusteltaisiin siitä, että osaamistavoitteisiin pyritään asteittain eri opintojaksoilla ja miten eri opintojaksojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät toisiinsa. Asia linkittyy tutkittuun tietoon

siitä, miten esimerkiksi psykologityössä tarvittavat taidot kehittyvät pikkuhiljaa ja osin vasta työelämässä (Hunsley ym, 2016; Kuittinen ym., 2020). Lisäksi Helsingin yliopiston ja Åbo Akademin erillisistä dokumenteista voi olla hyötyä pyrittäessä osoittamaan, millä opintojaksoilla tavoitteiden sisältämiä aihepiirejä aiotaan kehittää. Kansallisen dokumentin internet-sivuillakin (Valmistuvan puheterapeutin osaamistavoitteet, 2021) mainitaan, että osaamistavoitteet "... vahvistavat valmistuvien puheterapeuttien koulutuksen aikana hankittua osaamista ja valmiuksia, joita he voivat kehittää edelleen työuran aikana." Tavoitteena ei siten alunperinkään ole ollut osaamistavoitteiden kohteena olleiden valmiuksien täydellinen hallinta. Toisaalta tiedetään, että terveydenhuollon asiantuntija-ammateissa työelämävalmiuksia ei ole helppo puristaa rajattuihin kykyihin (esim. Curry & Docherty, 2017), mikä olisi myös hyvä nostaa esille, kun opiskelijoiden osaamista arvioidaan tai aihetta muuten käsitellään.

Kaksi vastaaja toivoi dokumenttiin eritelämpää sisältöä osaamistavoitteiden kohteena olevista taidoista, jotta esimerkiksi taitojen kehittymistä olisi mahdollista arvioida tarkemmin. Toisaalta kaksi vastaajaa ilmaisi tarpeen karsia sisältöä. Kysymys riittävästi tarkkuudesta on haastava. Esimerkiksi logopedian alan kompetensseja tutkinut Ferguson (2006) on todennut, että mikäli kuvattuna ovat ainoastaan minimitalvoitteet (ns. entry level), niitä voidaan alkaa pitää yleisesti riittävinä, vaikka olennaista olisi myös syvempi asioiden osaaminen. Toisaalta Fergusonin mielestä vaarana on myös, että jos tavoitteet kuvataan hyvin yksityiskohtaisesti, kuvaukset saattavat jäädä lukuisten teknisten taitojen lueteloiksi. Huomionarvoista suomalaisessa dokumentissa on kuitenkin se, että siinä ei ole eritelty taitojen vähimmäisvaatimusta tai toisaalta taidon syvempää hallinnan tasoa. Tarvetta tällaiselle kuitenkin voisi olla edellä mainitun korkean vaatimustason ja mahdollisen liiallisen paineen vähentämiseksi. Ajatusta tukevat myös Kuittisen ja kollegoiden (2020) tutkimuksen tulokset. Toisaalta mikäli ainakin yleisiä taitoja, kuten ongelmanratkaisua ja vuorovaikutustaitoja, onnistuttaisiin kuvaamaan tarkemmin, myös taitojen arviointi opintojen edetessä voisi olla helpompaa ja opiskelijoiden kokema paine saataisi vähentyä. Toisaalta taitotasojen erittely on

haastavaa ja erittelyt pidentäisivät entisestään dokumenttia. Mietittäväksi tältä osin voisi jäädä myös laatia opetusta ja arviointia varten mahdollisesti erilliset kuvaukset, ilman että kaikki olisi näkyvillä julkisessa dokumentissa. Näinhän toki käytännössä toimitaan jossain määrin kaikilla opintojaksoilla nykyisinkin, kun kukin arvioinnista vastaava opettaja itse vastaa siitä, miten hän lopulta arvioi opintojaksojen tavoitteiden saavuttamista. Tarvetta saataisi kuitenkin olla yhteisesti mietityille tavoitteille ainakin yleisten (ns. geneeristen) taitojen osalta.

4.3 Tutkimuksen rajoitteet

Tutkimuksessa ja esitettyjen tulosten yleistettävyydessä on useita rajoitteita. Ensinnäkin aineisto on pieni ja se rajoitti tilastollista tarkastelua. Kysely oli myös pitkä, mikä saattoi rajoittaa kyselyyn vastaamista ja vähentää avointen vastausten määrää. Kyselyn teknisestä toteutuksesta johtuen kysymyksen 14 kaikkiin väittämiin ei ollut pakko vastata, mikä alensi vastausmääriä joidenkin väittämien osalta. Kysely myös rajoitettiin henkilöihin, jotka toimivat yliopistolla. Opiskelijoiden ja kliinisessä työssä toimivien puheterapeuttien näkemyksiä pitäisi selvittää tulevaisuudessa, jotta dokumentin toimivuudesta saataisiin kattava kuva.

4.4 Jatkotutkimusehdotukset ja jatkotoimenpiteet

Tutkimus nostaa esiin useita kehityskohteita. Opiskelijoiden ja kliinisessä työssä toimivien puheterapeuttien näkemyksiä pitäisi selvittää tulevaisuudessa, jotta esimerkiksi dokumentin toimivuudesta saataisiin kattava kuva. Kliinistä työtä tekevien puheterapeuttien kokemusten selvittäminen omien kompetenssiensa kehittymisestä olisi yksi keino perustaa osaamistavoitteet aiempaa enemmän tutkittuun tietoon. Tässä voisi hyödyntää vasta valmistunutta Pohjois-Amerikan opetussuunnitelma-analyysiä (Speech-Language Pathology Practice and Curriculum Analysis, 2024).

Jatkossa olisi myös hyvä tarkastella kansallisen dokumentin mahdollisia vaikutuksia eri tutkinto-ohjelmien opetussuunnitelmiin. Tässä tutkimuksessa ei selvitetty, miten kansallinen dokumentti on mahdollisesti muokannut opetussuunnitelmia ja esimerkiksi, miten tavoiteltavia taitoja arvioidaan. Osaamistavoitteet ovat kuitenkin

kin lopulta vain yksi osa opetussuunnitelmaa, ja linjakkuuden toteutuminen edellyttää myös esimerkiksi arvioinnin kohdentamista tavoitteisiin (Biggs & Tang, 2011). Opetussuunnitelmien sisällön analyysi saattaisi auttaa hahmottamaan linjakkuuden toteutumista kunkin tutkinto-ohjelman sisällä ja myös niiden välillä. Vaikka Suomessa ei ole logopedian osalta virallista pätevyys- eli akkreditointijärjestelmää, tutkinto-ohjelmien kasvu ja painotuserot nostavat painetta tarkastella tutkinto-ohjelmien yhtenevyyttä ja pätevyyttä. Toisaalta on myös mahdollista, että liika yhtenäistäminen saattaisi kadottaa tutkinto-ohjelmien ominaispiirteitä, ja siten sillä voi olla kielteisiäkin vaikutuksia. Näin voisi käydä esimerkiksi, jos kunkin tutkinto-ohjelman henkilökunta ei pääse käyttämään omia vahvuuksiaan ja tuomaan esille omaa erityistä osaamistaan. Jo nykyisellään käynnissä oleva yhteistyö ja sen kehittäminen kansallisen LogoNet-verkoston piirissä on tältä osin erityisen olennaista. Lisäksi Valmistuvan puheterapeutin osaamistavoitteet -dokumenttia saattaisi olla hyvä tarkastella säännöllisin väliajoin. Esimerkiksi Australiassa linjakkuusena on tarkistaa vastaavan dokumentin sisältö joka seitsemäs vuosi (ks. Professional standards for speech pathologists in Australia, 2020).

Tutkimukseen osallistuneet henkilöt toivat esiin useita jatkotutkimuksenkin kannalta olennaisia asioita. Yksi liittyy siihen, että aivan kaikki logopedian tutkinto-ohjelmista valmistuvat maisterit eivät välttämättä hae laillistusta vaan saattavat toimia pikemmin tutkimuksen parissa. Koska ainakin Turun yliopistossa on jo nykyisellään mahdollista valita myös tällainen suuntautumisvaihto, dokumentissa saattaisi olla tarpeen tuoda selkeämmin esille eriteltyt tavoitteet myös tällaisessa logopedian asiantuntijan suuntautumisvaihtoehdossa. Kyselyn kautta ilmeni myös toive seurantatutkimuksesta liittyen hiljattain valmistuneiden puheterapeuttien tapoihin työskennellä

suhteessa siihen, mihin heitä on opintojen aikana ohjattu. Huomioitavaa on myös, että dokumentista ei ole englanninkielistä versiota, vaikka sellaisen tekeminen olisi melko helppoa.

Työelämävalmiudet ja kompetenssikuvaukset eivät luonnollisesti kosketa vain logopediaa. Jatkossa saattaisikin olla hedelmällistä tarkastella vielä tarkemmin lähialojen, kuten psykologien (Valmistuvan psykologin osaaminen, 2023) ja lääkäreiden (Valmistuvan lääkärin osaamistavoitteet, 2020), vastaavia dokumentteja sekä niistä saatuja kokemuksia ja kehittymistä. Tutkimusta näistä ei vielä ole tiedossa.

4.5 Lopuksi

Kansallisella Valmistuvan puheterapeutin osaamistavoitteet (2021) -dokumentilla on useita käytötarkoituksia opetussuunnitelmatyön lisäksi. Se voi toimia puheterapeutin työnkuvan avaajana ja auttaa työssä toimiva puheterapeutteja peilamaan omia työtapoja päivitettyihin työelämävalmiuksiin. Lisäksi se voi auttaa suuntamaan omaa opetusta ja toimia uusien opettajien perehdytyksessä. Dokumentin esillä pitäminen logopedian tutkinto-ohjelmissa on olennaista. Alle kirjatut sitaattit kolmelta kyselytutkimukseen osallistuneelta vastaajalta kertovat siitä, että tehtävää on vielä, samalla kun opetukseen osallistuvat henkilöt ovat motivoituneita ja kiinnostuneita opetuksensa kehittämisestä.

”Tämän kyselyn myötä aloin pohtia osaamistavoitteiden linkittymistä omaan opetukseeni. Kehitettävää on, ja sitä aion työstää jatkossa.”

”Nyt kun olen vasta saanut tästä dokumentista tietää, niin ajattelin sitä kyllä ensi lukuvuonna hyödyntää omien opetusjaksojen suunnittelussa.”

”Opetan tällä hetkellä hyvin vähän, minkä vuoksi olen hyödyntänyt myös dokumenttia vähänlaisesti. Kysely oli hyvä muistutus siitä, että sitä voisi hyödyntää enemmänkin.”

LÄHTEET

- ASHA Certification (ei pvm). *General information about ASHA certification*. Saatavilla verkossa (kopioitu 16.5.2024): <https://www.asha.org/certification/aboutcertificationgeninfo/>
- Biggs, J. & Tang, C. (2011). *Teaching for quality learning at university*. McGraw-Hill Education.
- Coleman, H. M., Hall, K. S., Forman, D. A. & Varela, D. G. (2025). Meta-synthesis of outcomes of simulated learning among speech-language pathology graduate students. *Teaching and Learning in Communication Sciences & Disorders*, 9(1). <https://doi.org/10.61403/2689-6443.1334>
- Crystal, D. & Varley, R. (2004). *Introduction to language pathology*. Whurr.
- Curriculum standards for audiology and speech-language pathology* (2021). Speech-Language and Audiology Canada. Saatavilla verkossa (kopioitu 16.5.2024): <https://www.sac-oac.ca/wp-content/uploads/2023/03/Interim-Curriculum-Standards-Guide.pdf>
- Curry, L. & Docherty, M. (2017). Implementing competency-based education. *Collected Essays on Learning and Teaching*, 10, 61-72. <https://doi.org/10.22329/celt.v10i0.4716>
- Ferguson, A. (2006). Competency-based occupational standards: Influences on Australian speech pathology education. *Folia Phoniatrica et Logopaedica*, 58(1), 23–31. <https://doi.org/10.1159/000088995>
- Hoepner, J. K. & Zigler-Miller, E. D. (2025). Collaborative counseling: Using course-embedded experiences to train skills and foster confidence. *Teaching and Learning in Communication Sciences & Disorders*, 9(1). <https://doi.org/10.61403/2689-6443.1354>
- Hunsley, J., Spivak, H., Schaffer, J., Cox, D., Caro, C., Rodolfa, E. & Greenberg, S. (2016). A competency framework for the practice of psychology: Procedures and implications. *Journal of Clinical Psychology*, 72(9), 908–918. <https://doi.org/10.1002/jclp.22296>
- Kuittinen, M., Karkkola, P. Cankurt, M., Haapaniemi, N. & Honkalampi, K. (2020). Psykologian koetut kompetenssit: Kokemuksen ja sovellusalueen merkitys. *Psykologia*, 55(1), 43–58. <http://dx.doi.org/10.62443/psykologia.v55i1.77372>
- Makkonen, T. & Renvall, K. (2024). Puheterapia. Teoksessa J. Arokoski, M. Mikkelsen, M. Saltychev & A. Vainionpää (toim.), *Fysiatría* (6. uudistettu painos, s. 511–523). Duodecim.
- Murtonen, M., Gruber, H. & Lehtinen, E. (2017). The return of behaviourist epistemology: A review of learning outcomes studies. *Educational Research Review*, 22, 144–128. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2017.08.001>
- National speech-language pathology competency profile* (2018). The National Audiology and Speech-Language Pathology Competency Profiles, The Canadian Alliance of Audiology and Speech-Language Pathology Regulators (CAASPR). Saatavilla verkossa (kopioitu 16.5.2024): <https://www.aclpa.ca/wp-content/uploads/2019/05/National-Speech-Language-Pathology-Competency-Profile-ACSL-PA-nov-2018.pdf>
- Owens, R. E. & Farinella, K. A. (2024). *Introduction to communication disorders: A lifespan evidence-based perspective* (7. painos). Pearson Education (US).
- Planning and implementation of teaching (päiv. 19.9.2023). Tampere University and Tampere University of Applied Sciences. Saatavilla verkossa (kopioitu 15.5.2024): <https://www.tuni.fi/tlc/en/planning-and-implementation-of-teaching/curriculum-work/competence-based-approach/>
- Prihodova, L., Guerin, S., Tunney, C. & Kernohan, W. G. (2019). Key components of knowledge transfer and exchange in health services research: Findings from a systematic scoping review. *Journal of Advanced Nursing*, 75, 313–326. <https://doi.org/10.1111/jan.13836>
- Professional standards for speech pathologists in Australia* (2020). The Speech Pathology Association of Australia Limited. Saatavilla verkossa (kopioitu 16.5.2024): <https://speechpathologyaustralia.cld.bz/Speech-Pathology-Australia-Professional-Standards-2020>
- Puheterapiapalvelut (2024). Suomen Puheterapeuttiliitto ry:n internet-sivut. Verkkosivun osoite (kopioitu 27.11.2024): <https://puheterapeuttiliitto.fi/puheterapia/puheterapiapalvelut/>

- RCSLT competencies project: Support practitioner framework* (2002). Saatavilla verkossa (kopioitu 16.5.2024): https://www.rcslt.org/wp-content/uploads/media/Project/RCSLT/competencies_framework_support_practitioner_framework2.pdf
- Schaffer, J. B., Rodolfa, E. R., Hatcher, R. L. & Fouad, N. A. (2013). Professional psychology competency initiatives: Reflections, contrasts, and recommendations for the next steps. *Training and Education in Professional Psychology, 7*(2), 92–98. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/a0032038>
- Speech-Language Pathology Practice and Curriculum Analysis* (2024). American Speech-Language-Hearing Association (ASHA) internet-sivusto. Saatavilla verkossa (kopioitu 14.2.2025): <https://www.asha.org/certification/speech-language-pathology-practice-and-curriculum-analysis-2024/>
- Standards of proficiency: Speech and language therapists* (2013). Health and Care Professions Council 2013. Saatavilla verkossa (kopioitu 16.5.2024): <https://www.rcslt.org/wp-content/uploads/media/Project/RCSLT/standards-of-proficiency-slts.pdf>
- Strömbergsson, S., Holm, K., Lohmander, A. & Östberg, P. (2020). Towards an integrated curriculum in a speech and language pathology education programme: Development and constituents' initial responses. *Folia Phoniatrica et Logopaedica, 72*(1), 52–63. <https://doi.org/10.1159/000497609>
- Teacher's Handbook: Competence-based approach and intended learning outcomes* (13.3.2025). Aalto-yliopisto. Saatavilla verkossa (kopioitu 2.4.2025): <https://www.aalto.fi/en/teachers-handbook/competence-based-approach-and-intended-learning-outcomes>
- Togher, L., Yiannoukas, C., Lincoln, M., Power, E., Munro, N., McCabe, P., ... Douglas, J. (2011). Evidence-based practice in speech-language pathology curricula: A scoping study. *International Journal of Speech-Language Pathology, 13*(6), 459–468. <https://doi.org/10.3109/17549507.2011.595825>
- Tutkimusalaluokitus* (ei pvm). Suomen Akatemian Internet-sivut. Saatavilla verkossa (kopioitu 13.2.2025): <https://www.aka.fi/tutkimusrahoitus/hae-rahoitusta/nain-haet-rahoitusta/ohjehakemisto/tutkimusalaluokitus/>
- Turun yliopiston yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan opinto-opas 2022-2024*. Saatavilla verkossa (kopioitu 17.5.2024): <https://opas.peppi.utu.fi/fi/perustutkintokoulutus/yhteiskuntatieteellinen-tiedekunta/14002/13350?period=2022-2024>
- Turun yliopiston yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan opinto-opas 2024-2027*. Saatavilla verkossa (kopioitu 17.5.2024): <https://opas.peppi.utu.fi/fi/perustutkintokoulutus/yhteiskuntatieteellinen-tiedekunta/14002/13350?period=2024-2027>
- Valmistuvan lääkärin osaamistavoitteet (2020). Saatavilla verkossa (kopioitu 2.4.2025): https://www.helsinki.fi/assets/drupal/2021-06/valmistuvan_laakarin_osaamistavoitteet.pdf
- Valmistuvan psykologin osaaminen (2023). Saatavilla verkossa (kopioitu 2.4.2025): <https://www.helsinki.fi/assets/drupal/2024-04/Psykologin%20kansalliset%20kompetenssit%202023.pdf>
- Valmistuvan puheterapeutin osaamistavoitteet (2021). Saatavilla verkossa (kopioitu 16.5.2024): <https://www.helsinki.fi/fi/laaketieteellinen-tiedekunta/tutkimus/tieteenalat/logopedia/valmistuvan-puheterapeutin-osaamistavoitteet>
- von Treuer, K. M., & Reynolds, N. (2017). A competency model of psychology practice: Articulating complex skills and practices. *Frontiers in Education, 2*(54). <https://doi.org/10.3389/educ.2017.00054>

Implementing the competence objectives document for graduating speech-language pathologists in the Finnish speech-language pathology degree programs

Kati Renvall, Department of Psychology and Speech-Language Pathology, University of Turku

At the beginning of 2022, the Finnish network of speech-language pathology degree programmes (LogoNet) published a competency objectives document for graduating speech-language pathologists. The document outlines the skills that students graduating with a Master of Philosophy degree from the Finnish speech-language pathology degree programmes are expected to master. This study uses interviews and questionnaires to investigate the knowledge and perceptions of individuals working in Finnish speech-language pathology degree programmes regarding the competency document. Based on the interviews, all universities have taken steps to tie the objectives of the national document into their existing or future curricula. However, the extent and methods of integration vary, particularly in areas such as process documentation and accessibility. An online survey, with 41 respondents, indicated that a large majority of respondents consider the document successful in concretising the objectives of both courses and the degree as a whole. The document was also described as improving national equality for students and promoting awareness of the profession. However, not all staff members teaching in speech-language pathology units are familiar with the document, use it or are aware of their unit's policy on its use. Some respondents expressed their wish for more discussion on how to utilise the document. Additionally, respondents identified specific areas for improvement, which, if addressed, could enhance the document's usage.

Keywords: competences, curriculum, learning outcomes, speech and language therapist/pathologist, speech and language therapy/pathology

LIITE A

Ensimmäisen tutkimusvaiheen haastattelurunko

HAASTATATIELTAVA

- nimi
- nimike
- työnkuvasta erityistä
- laillistettu puheterapeutti (kyllä/ei)

TAUSTA

- Opetussuunnitelmakaudet (nykyinen ja tuleva)
- Oliko kansallisen dokumentin kehittämisen mukana yliopistostasi joku logopedian oppiaineen yhteyshenkilö? Jos oli, kuka?
- Miten oppiaineesi/yliopistosi mahdollisesti muuten osallistui kehittämistyöhön tai seurasi sitä ennen kansallisen dokumentin julkaisua (3.6.2021)? (esim. tiedottamalla henkilökuntaa tilanteesta, kommentoimalla eri versioita)

TOTEUTETUT TOIMET DOKUMENTIN JULKAISEMISEN JÄLKEEN / TULEVAISUUDEN TOIMET

- Kuvaus (pääasiat) dokumentin integrointiprosessista tähän mennessä, mitä tehty tähän mennessä.
- Onko kansallisesta dokumentista ja sen käyttöönnotosta keskusteltu oppiaineessasi henkilökunnan jäsenten kesken? Jos on, muistatko, milloin on keskusteltu ensimmäisen kerran?
- Ovatko näkemyksesi mukaan kaikki työsuhteessa olevat henkilökunnan jäsenet tietoisia kansallisesta dokumentista ja tavoitteesta hyödyntää sitä opetussuunnitelmassa? Entä tuntiopettajat?
- Onko koulutusohjelmassasi kansallisen dokumentin käyttöönnotosta tehty jonkinlaista linjausta siitä, miten sitä hyödynnetään tai aiotaan jatkossa hyödyntää, kenen vastuulla jne.
- Onko joku erityisesti vastuussa kansallisen dokumentin hyödyntämisestä vai kukin vastuuopettaja oman kurssinsa osalta?
- Onko kansallista dokumenttia esitelty opiskelijoille. Jos on, niin miten, missä, milloin?
- Onko dokumentin integrointi näkyvissä keväällä 2024 voimassa olevassa opetussuunnitelmassa jollain lailla?
- Onko integrointi näkyvissä voimassa olevassa opetussuunnitelmassa kaikilla opintojaksoilla? Jos ei ole kaikilla, miksi?
- Mahdollinen kuvaus, miten integrointi näkyy nykyisessä opetussuunnitelmassa tai pyyntö toimittaa opetussuunnitelma nähtäväksi.
- Näkyvätkö kansalliset osaamistavoitteet (/tulevatko näkymään) jossain muualla tai muussa dokumentissa kuin opetussuunnitelman ja yksittäisten opintojaksojen kuvauksessa siellä. Missä? Miten? Kenelle?
- Onko osaamistavoitteiden jakautumista eri tasoihin opintoihin ja/tai eri opintojaksoille mietitty huomioiden kokonaisuus (huomioiden, että useat tavoitteet on mahdollista sisällyttää eri opintojaksoille)?
- Onko tarkastettu, sisältääkö opetussuunnitelma kaikki kansallisessa dokumentissa mainitut tavoitteet?
- Onko jotain muuta integrointia ja käyttöönottoa edistäviä/tukevia toimia ja/tai dokumentteja tehty (esim. erilliset dokumentit osaamistavoitteiden jakamisesta eri opintojaksojen kesken)
- Vallitseeko näkemyksesi mukaan kansallisen dokumentin integroinnista yhtenäinen näkemys henkilökunnan kesken?
- Oma näkemyksesi, edistääkö kansallinen dokumentti opintojaksojen osaamistavoitteiden konkretisointia.
- Kuinka onnistuneina yleisesti ottaen pidät kansallista dokumenttia ja siinä kuvattuja osaamistavoitteita?
- Onko kansallisessa dokumentissa jotain sellaista erityistä, jota voisi olla hyvä kehittää jatkossa?

- Mikä mielestäsi on nyt tai tulevaisuudessa keskeistä kansallisten osaamistavoitteiden hyödyntämisessä Suomessa?
- Mitä muuta haluaisit sanoa kansallisesta dokumentista ja sen sisältämistä osaamistavoitteista?

LOPUKSI

- Onko jotain muuta mitä haluaisit tuoda esiin kansallisesta dokumentista ja sen sisältämistä osaamistavoitteista?
- Entä jäikö muuta, jota haluaisit kommentoida?
- Ajatellen tutkimuksen toista vaihetta, mitä kautta olisi mahdollisuus levittää kysely alkuvuonna 2024 opetus- ja tutkimushenkilökunnalle?

LIITE B

Kuvakaappaukset toisen tutkimusvaiheen verkkokyselyä

Valmistuvan puheterapeutin osaamistavoitteet -kysely

Tässä tutkimuksessa selvitetään ajatuksia ja kokemuksia valmistuvan puheterapeutin osaamistavoite -dokumentista (jatkossa: Osaamistavoitedokumentti) ja sen käytöstä. Aineisto kerätään anonyyminä ja raportoidaan hyvien tieteellisten käytänteiden mukaisesti niin, että ketään ei voida tunnistaa vastauksista.

1. Vakuutan, että olen saanut riittävät tiedot tutkimukseen osallistumisesta ja lukenut tutkimusta koskevan tietosuojallmoituksen, joka löytyy seuraavasta osoitteesta: <https://seafie.utu.fi/f627783597fba47faa09f/?dl=1>

KYLLÄ

2. Ylin koulutusasteesi (valitse yksi) *

HuK
 FM
 FT
 Muu mikä _____

3. Oletko laillistettu puheterapeutti? *

KYLLÄ
 EI

9. Minkätasoisilla kursseilla opetat/ohjaat (merkitse kaikki sopivat, myös ohjaus ja esim. väitöskirjatutkittavien ohjaus jatko-opintoihin)?

perusopintoja
 ammopintoja
 syventäviä opintoja
 jatko-opintoja
 ei opetusvastuuta

10. Ohjaatko kliinisiä jaksvoja? *

KYLLÄ
 EI

11. Opetuskokemuksesi logopedian oppilaineissa vuosissa (yhteenlaskettu vuosimäärä mikälli olet toiminut eri yliopistoissa) *

0-1 vuotta
 2-5 vuotta
 6-10 vuotta
 yli 10 vuotta

12. Miten olet mahdollisesti tutustunut Osaamistavoitedokumenttiin? Rastita kaikki soveltuvat vaihtoehdot. *

En ole tutustunut dokumenttiin käytännössä ollenkaan.
 Olen lähinnä kuullut mainintoja dokumentista.
 Olen dokumentin laadintaan osallistuvan työryhmän jäsen.
 Kommentoin dokumenttia sen valmisteluvaiheessa.
 Osallistuin dokumentin julkistamistilaisuuteen (webinaari) kuuntelejana tai puhujana.
 Olen kuullut dokumentista omassa yliopistossani opiskelijoille tai henkilökunnalle suunnatussa kokouksessa, info-tilaisuudessa tai vastaavassa.
 Olen perehtynyt dokumenttiin itsenäisesti lukemalla sen tai osia siitä.
 Muuten, kerro miten _____

5. Yliopisto, jossa kuulut opetus- ja tutkimushenkilöstöön tai toimit tuntiopettajana? Jos toimit useassa yliopistossa, valitse se, jossa olet viimeisen 12 kuukauden aikana toiminut pisimpään tai eniten. *

Tampereen yliopisto
 Turun yliopisto
 Åbo Akademi
 Oulun yliopisto
 Itä-Suomen yliopisto
 Helsingin yliopisto

6. Arvioi opetuksesi määräästä viimeisen 12 kuukauden aikana *

0-10 tuntia
 11-50 tuntia
 51-100 tuntia
 100-200 tuntia
 yli 200 tuntia

7. Työn pää-/sivutoimisuus (valitse yksi parhaista kuvaavista vaihtoehdoista) *

Toimin täällä heikellä päätoimisuudella logopedian tutkinto-ohjelmassa.
 Toimin täällä heikellä osa-aikaisesti logopedian tutkinto-ohjelmassa.
 Toimin täällä heikellä tuntiopettajana logopedian tutkinto-ohjelmassa.
 Toimin täällä heikellä väitöskirjatutkijana logopedian tutkinto-ohjelmassa, ja tehtäväni kuuluu opetusta
 Muuoinen tehtäväntekijä, kuvaa minkäläinen: _____

8. Kuinka monella opintojaksolla olet toiminut vastuopettajana viimeisen 12 kuukauden aikana? *

0
 1-3
 4-10
 yli 10

13. Kuvaile omin sanoin mitä tarkoitusta varten ja kenelle Osaamistavoitedokumentti on näkemyksesi mukaan kirjoitettu.

14. Alla on 23 väitettä. Arvioi, kuinka eri tai samaa mieltä olet niistä.

Käytä koko asteikkoa 1-5 tai valitse "En osaa sanoa".

1 = täysin eri mieltä
2 = jossain määrin eri mieltä
3 = neutraali
4 = melko samaa mieltä
5 = täysin samaa mieltä

	1 täysin eri mieltä	2	3	4	5 täysin samaa mieltä	EN OSAA SANOA
1. Tunnan Osaamistavoitedokumentin ja sen sisältöiden pääkohdat.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. Tiedän, mitä tarkoitusta varten Osaamistavoitedokumentti on laadittu.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. Olen hyödyntänyt Osaamistavoitedokumenttia järjestelmällisesti jalkessani omassa opetuksessani (sen suunnittelussa jalkai toteutuksessa).	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4. Viiltään aina sopivissa kohdii opetustuokioitani suullisesti tai kirjallisesti Osaamistavoitedokumenttiin.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5. Olen läpäikäynyt opiskelijoideni kanssa Osaamistavoitedokumenttia useissa eri opetustuokiossa.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6. Olen läpäikäynyt opiskelijoideni kanssa Osaamistavoitedokumenttia jossain muussa tilaisuudessa kuin varsinaisella opintojaksolla ja sen opetustuokiossa.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7. Olen pyytänyt opiskelijoita tutustumaan opetustuokion aikana tai sen ulkopuolella Osaamistavoitedokumenttiin.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	1 läysin eri mieltä	2	3	4	5 läysin samaa mieltä	EN OSAA SANOA
8. Osaamistavoitedokumenttia käytään läpi oppiaineen opetuksessa joltain tetyllä opintojaksoilla. Miltä (kurjoita alle)?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9. Meillä on oppiaineessa järjestetty kokouksia tai vastaavia, jossa on käsitelty sitä, miten meidän oppiaineessamme hyödynnetään Osaamistavoitedokumenttia.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10. Oman oppiaineeni nykyisessä opetussuunnitelmassa on hyödynnetty järjestelmällisesti Osaamistavoitedokumenttia	☐	☐	☐	☐	☐	☐
11. Meillä on omissa oppiaineessamme sovittu tai läpikäyty selkeästi, miten Osaamistavoitedokumenttia käytetään opintojaksojen osaamistavoitteiden laadinnassa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
12. Tarkoituksena on, että oppiaineeni seuraavassa opetussuunnitelmassa hyödynnetään Osaamistavoitedokumenttia järjestelmällisesti läpi kaikkien opintojaksojen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
13. Tiedän, miten Osaamistavoitedokumenttia on hyödynnetty oman yliopiston opetussuunnitelmassa.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
14. Tiedän, miten Osaamistavoitedokumenttia on hyödynnetty opintojaksoilla, joilla opetan, mutta joissa en ole itse vastuunopettaja.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
15. Olen samaa mieltä oppiaineeni kollegoiden kanssa siitä, miten Osaamistavoitedokumenttia käytetään oppiaineessamme opetuksessa ja esimerkiksi opintojaksojen osaamistavoitteiden kuvauksessa.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
16. Osaamistavoitedokumentista on ollut huomattavaa tukea omaan opetukseeni.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
17. Osaamistavoitedokumentti edistää yleisesti opintojaksojen ja opetussuunnitelman kehittämistä esimerkiksi konkreettisilla osaamistavoitteilla.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
18. Osaamistavoitedokumentti on selkeästi vaikuttanut oman oppiaineen opetussuunnitelmaan, opintojaksojen kuvauksiin tai opetuskäytäntöihin.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
19. Oppiaineessani on käytössä joku muu dokumentti tai dokumentteja, joiden tarkoitus on auttaa hahmotamaan, tulevatko Osaamistavoitedokumentin osaamistavoitteet käsiteltyä en opintojaksoilla tai kokonaisuuksissa.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
20. Omissa yliopistossani toteutetut toimet Osaamistavoitedokumentin liittyen ovat riittäviä ja toimivia	☐	☐	☐	☐	☐	☐
21. Valmistuvan puheterapeutin osaamistavoitteet - dokumentti kattaa kaikki olennaiset osa-alueet riittävässä tarkkuudessa.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

18. Mikä on mielestäsi Valmistuvan puheterapeutin osaamistavoitteet -dokumentin parasta antia. Miksi se voi olla hyödyllinen?

19. Jos saisit kehittää ja muuttaa Valmistuvan puheterapeutin osaamistavoitteet -dokumenttia jotenkin, mitä kehittäisit tai muokkaisit ja miksi?

20. Mitä muuta haluaisit sanoa Valmistuvan puheterapeutin osaamistavoitteet -dokumentista tai haluaisitko kommentoida joltain muuta aiheesta tai kyselystä? Kirjoita mielusti kommenttisi alle.

	1 läysin eri mieltä	2	3	4	5 läysin samaa mieltä	EN OSAA SANOA
22. Osaamistavoitedokumentissa on joltain puutteita tai tarpeita, minkä vuoksi dokumenttia olisi hyvä kehittää eteenpäin. Mitä, kirjoita alle.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
23. Toivoisin enemmän keskustelua oppiaineessani siitä, miten Osaamistavoitedokumenttia voisi tai pitäisi hyödyntää	☐	☐	☐	☐	☐	☐

15. Mikäli Valmistuvan puheterapeutin osaamistavoitteet -dokumentilla on mielestäsi ollut vaikutusta opetussuunnitelmiin, opintojaksojen kuvauksiin tai opetuskäytäntöihin, kuvaille alle vaikutuksia, joita olet havainnut.

16. Kuvaille alle, miten olet hyödyntänyt Valmistuvan puheterapeutin osaamistavoitteet -dokumenttia työssäsi.

17. Kuvaille alle, miten Valmistuvan puheterapeutin osaamistavoitteet -dokumentti on mahdollisesti muuttanut opetustasi.

21. Halutessasi voit jättää alle yhteystietosi, jotta voin ottaa sinuun tarvittaessa myöhemmin yhteyttä. Yhteystietojen jättäminen on kuitenkin täysin vapaaehtoista, ja tietoja käytetään vain tähän tutkimukseen.

Etinimi _____

Sukunimi _____

Sähköposti _____